
NAISTEN KEVYTJALKINEKONSEPTIN SUUNNITTELU

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Muotoilun koulutusohjelma

Visamäki, syksy 2013

Taija Laakso

HÄMEENLINNA

Muotoilun koulutusohjelma

Jalkineen suuntautumisvaihtoehto

Tekijä	Taija Laakso	Vuosi 2013
Työn nimi	Naisten kevytjalkinekonseptin suunnittelu	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön aiheena oli suunnitella kevytjalkinekonsepti tekijän tulevalle yritykselle. Tavoite oli muodostaa ymmärrys kevytjalkineilmiöstä ja ideoida konsepti naisten katukäyttöön sopivista malleista. Koska kevytjalkineiden suunnittelun lähtökohta on paljasjalkakävely, suunnittelun taustalle selvitettiin paljasjalkaisuutta ja kevytjalkineita terveelliseltä, historialliselta ja sosiaaliselta näkökannalta.

Teoriaosuuteen hyödynnettiin kirjallisuutta sekä asiantuntijasähköpostahaastatteluja. Markkinoiden kartoittamiseen käytettiin havainnointia. Konsepti suunniteltiin käyttäjälähtöisen tuotekonseptoinnin menetelmin. Kahdeksan potentiaalisen käyttäjän mieltymyksiä selvitettiin tyyliin liittyvällä kyselyllä sekä mielipiteillä joistain olemassa olevista kevytjalkineista. Lisäksi käyttäjät kommentoivat syntyneitä luonnoksia sekä palautteiden perusteella muodostunutta konseptia.

Työn tuloksena syntyi kevytjalkinekonsepti, jossa on kolme teemaa. Kusakin teemassa painotetaan yhtä ominaisuutta: erottuvuutta, käytettävyyttä tai klassisuutta. Konseptista laadittiin kuvaus visuaalisesti ja sanallisesti. Konsepti on hyödynnettävissä tekijän tulevan yrityksen tuotekehittelyssä ja tarjonnassa.

Avainsanat kevytjalkineet, paljasjalkakengät, paljasjalkakävely, konseptisuunnittelu

Sivut 49 s. + liitteet 3 s.

HÄMEENLINNA
Degree program in Design
Footwear

Author	Taija Laakso	Year 2013
Subject of Bachelor's thesis	Concept Design for Women's Minimalist Footwear	

ABSTRACT

The purpose of the thesis was to design a minimalist footwear concept for the author's prospective enterprise. The aim was to form an understanding of the minimalist footwear phenomenon and to generate a concept of suitable minimalist footwear styles for street wear for women. The starting point of designing minimalist footwear is barefoot walking. Therefore, theoretical background consisted of research of minimalist footwear as well as barefoot living from health, historical and social point of view.

Literature and expert email-interviews were utilized for the theory section. Method used for studying the market was observation. Product ideas were developed by user-oriented concept design. Eight potential users were involved. The users' preferences were examined with a questionnaire about their style and their opinions of some of the existing minimalist footwear. The users commented initial sketches as well as the concept which was based on the feedback.

The project resulted in a minimalist footwear concept which has three themes. Each theme emphasizes one of the following features: distinctiveness, usability or classicism. Concept description is visual and textual. The concept can be utilized in the product development and supply of the author's prospective enterprise.

Keywords minimalist footwear, barefoot shoes, barefoot walking, concept design

Pages 49 p. + appendices 3 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
1.1	Aiheen valinta	1
1.2	Tutkimuskysymys, rajaus ja tavoitteet	1
1.3	Tiedonhankintamenetelmät	2
1.4	Käsitteet.....	3
1.5	Yritys.....	4
2	SUUNNITTELUUN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT	5
2.1	Jalan hyvinvointi	5
2.1.1	Jalkaterän funktio	5
2.1.2	Paljain jaloin vai kengät jalassa?	6
2.2	Paljasjalkaisuus	7
2.3	Kevytjalkineiden historiallinen näkökulma	8
2.4	Jalkineen yleiset vaateet ja suositukset	10
2.4.1	Optimaalinen kevytjalkine.....	11
2.5	Kenelle kevytjalkineet sopivat?	11
2.6	Kevytjalkineiden käyttöönotto ja hyödyt	13
2.7	Havaintoja markkinoista	14
3	KOHDERYHMÄKYSELY.....	17
3.1	Käyttäjien pukeutumistyyli	19
3.1.1	Yhteenveto ja päätelmät	22
3.2	Käyttäjien mielipiteet markkinoilla olevista tuotteista.....	22
3.3	Päätelmät	25
4	IDEOINTI.....	25
4.1	Tuoteideat ja käyttäjien kommentit.....	27
4.1.1	Yhteenveto ja päätelmät	32
5	KEVYTJALKINEKONSEPTI.....	34
5.1	Sisäänheittäjät-teema.....	35
5.1.1	Käyttäjien kommentit	36
5.2	Näpsäkät-teema	37
5.2.1	Käyttäjien kommentit	38
5.3	Klassiset-teema.....	39
5.3.1	Käyttäjien kommentit	40
5.4	Yhteenveto	40
6	ARVIOINTI JA POHDINTA.....	42
6.1	Arvio konseptista ja tavoitteiden saavuttaminen.....	42
6.2	Työn luotettavuus ja tiedonkeruumenetelmien toimivuus	42
6.3	Omakohtainen syventyminen ja pohdinta	44
6.4	Työn merkityksellisyys ja jatko	45
	LÄHTEET	47

Liite 1	Tyyliä kartoittava kysely käyttäjille
Liite 2	Sähköpostihaastattelukysymykset asiantuntijoille

1 JOHDANTO

1.1 Aiheen valinta

Opinnoissani ja sivuainevalinnoissani olen tähdännyt yrittäjyyteen. Oli luonnollista tehdä opinnäytetyö tulevalle yritykselleni. Liiketoimintasuunnitelmassa olen keskittynyt lukuihin – varsinaisia kehitettäviä tuoteideoita on ollut useita, mutta ne eivät ole olleet jalkineita. Ristiriitaisesti opiskelin jalkinemuotoilua, mutten nähnyt jalkineissa liiketoimintaa. Olin tiedostanut kevytjalkineet urheilukaupoissa mutta pidin niitä lenkkikenkinä muiden joukossa.

Viime kevään aikana ymmärsin mitä olin kuullut ja lukenut usealta suunnalta: paksupohjaiset, kovat ja tuetut jalkineet ohjaavat kanta-astumiseen, mikä ei ole luonnollista, suurin osa kengistä on suorastaan epäterveellisiä, ja parasta jalalle on olla ilman kenkiä. Tulevaisuutta tutkivien raporttien, uutisten ja oman intuition perusteella tein päätelmän, että ekokysymykset eivät ole lähiaikoina ohimenevä ilmiö - päinvastoin, niistä on jo tullut arkipäivää. Jos ihmiset miettivät ekoasioita, heitä saattaa kiinnostaa luonnollisuus muissakin asioissa. Kun kuulin luonnollista kävelyä opettavan kävelykoulun ennakkosuosiosta, tein yhteenvedon: kevytjalkineet eivät ole loppuun käsitelty aihe. Niissä voi piillä jopa potentiaalia. Päätin ideoida opinnäytetyökseni konseptin kevytjalkineista, jollaisia ei vielä ole.

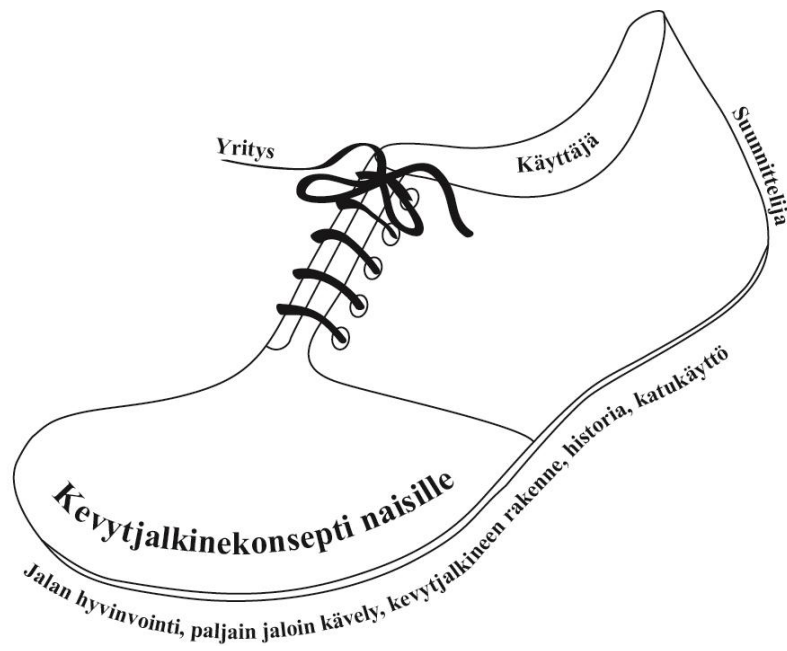
1.2 Tutkimuskysymys, rajaus ja tavoitteet

Pääkysymys on, millaisia naisten katukäyttöön tarkoitettuja kevytjalkineita voisi olla. Aiheen taustalla oleva alakysymys on, miksi käyttää kevytjalkineita. Täydentäviä kysymyksiä ovat seuraavat: mihin sijoittuvat kevytjalkineet suhteessa paljasjalkaisuuteen, mistä on muotoutunut kevytjalkinetrendi, mitä mieltä käyttäjäehdokkaat ovat joistain markkinoilla olevista tuotteista ja ketkä olisivat suunnitellun konseptin todellisia käyttäjiä?

Lenkkikenkämäisiä kevytjalkineita on paljon. Huomattavasti vähemmän valikoimaa on kevytjalkineista, jotka näyttäisivät katukäytössä tyylikkäiltä. Luovan osion suunnittelulähtökohta ovat jalkineet, jotka sopisivat työtai vapaa-ajan pukeutumiseen, ei hikiliikuntaan urheiluvaatteissa. Tiukka rajanveto käyttötarkoituksessa ei kuitenkaan ole mielekäästä, koska kaikesta ylimääräisestä karsittu kengänrakenne voi tarkoittaa sitä, että sama jalkine soveltuisi monenlaisiin käyttötarkoituksiin. Ulkonäöllisesti kengät olisivat enemmän katutyylisiä. Suunnittelen konseptin vain naisille pitäakseni aiheen käsiteltävän kokoisena.

Päätavoite on kehittää uusi ja tuore kevytjalkinekonsepti, jolla on todellista arvoa jatkokehityksen ja yrityksen tavoitteiden kannalta. Tuotesuunnittelun, jossa ratkaistaan tuotteen tekniset ja materiaaliset yksityiskohdat sekä kustannukset, rajaan opinnäytetyön ulkopuolelle. Muita tavoitteita on ymmärtää, miksi kevytjalkineita on sekä harjaantua esittämään ideoita vi-

suaalisesti Adobe Creative Cloudin Illustrator- ja Photoshop-ohjelmien avulla.

Kuva 1. Viitekehys

Viitekehys (kuva 1) kuvaa opinnäytetyön eri osa-alueiden suhdetta toisiinsa. Kengänpohja kuvaa opinnäytetyön tietoperustaa. Kevytjalkineen suunnittelun lähtökohta on jalan hyvinvointi ja terveelliseksi todettu paljain jaloin kävely. Rakenteellisesti kevytjalkineen erottaa muista kengistä erityisesti pohja. Historiallinen katsaus auttaa ymmärtämään kevytjalkineiden kehitystä nykyhetkeen. Katukäyttö jalkineen käyttötarkoituksena on yksi näkökulma suunnittelulle. Käyttäjä kuvainnollisesti muodostaa kengän sisustan. Käyttäjä antaa suunniteltavalle syyn olemassaoloonsa. Suunnittelija määrittelee jalkineen muodot ja linjat. Perustettava yritys on kengän nauhat eli olennainen, kokoava ja säätelevä tekijä. Yrityksen kautta konseptista voi tulla myöhemmin valmis tuote. Lopputuloksena on kevytjalkinekonsepti naisille eli jalkineet saavat visuaalisen ilmeen.

1.3 Tiedonhankintamenetelmät

Opinnäytetyö on luonteeltaan laadullinen. Kun on määritelty mitä halutaan tutkia, muodostetaan Anttilan mukaan (2005, 283) aiheesta teoreettinen ymmärrys. Haen tietoa kirjallisuudesta, nettiartikkeleista, havainnoimalla sekä haastatteleamalla asiantuntijoita sähköpostitse. Asiantuntijoina toimivat podiatrinen fysioterapeutti ja Fysioterapialaitos AskelStudion omistaja Vesa Onnia sekä osteopaatti-fysioterapeutti ja Savo-Karjalan Fysioterapiat-yritysten omistaja Ari Parviainen. Liitteessä 2 on asiantuntijoille esittämiä kysymykset. Vastaukset olivat kattavia eivätkä tarvinneet tarkennuksia. Vastauksia on hyödynnetty käsitteenmäärittelyssä sekä suunnittelun taustalla olevassa teoriaosuudessa.

Suunnitteluosion menetelmä on käyttäjäkeskeinen konseptisuunnittelu, jossa kootaan joukko mahdollisia loppukäyttäjiä ja kysytään heidän mielipiteitään ideoista. Konseptia kehitetään heidän palautteeseensa perustuen. Suunnitellakseen käyttäjäkeskeistä tuotekonseptia muotoilija, joka lukeutuu itsekin suunnittelemansa tuotteen potentiaaliseksi loppukäyttäjäksi, pääsisi hyvin alkuun pelkästään omilla kokemuksillaan ja näkemyksillään. Kuitenkin, jos tuotetta tarkastelevat myös muut mahdolliset käyttäjät, esiin voi tulla käytettävyy- ja ostopäätöstekijöitä, joita yksin suunnitellessa ei olisi tullut mieleen. (Keinonen & Jääskö 2003, 82 - 83; Kettunen 2001, 33.) Jos tuote ei vastaa käyttäjän tarpeita ja haluja, ei synny liiketoimintaa, joten on tärkeää ottaa huomioon käyttäjän mielipiteet.

Käyttäjien hyödyntäminen toimii vuorovaikutteisena suunnittelun apuna, lopulliset päätökset tein itse perustuen suunniteltavan yrityksen tarpeisiin ja tavoitteisiin. Koska kaikki tuotettu materiaali tuli olemaan sähköisessä muodossa, päätin toteuttaa käyttäjäkyselyn pelkästään verkossa. Kahdeksan vapaaehtoista naista vastasi tyyliä kartoittavaan kyselyyn ja kommentoi markkinoilla olevia jalkineita. Tyyliä ja mielipiteitä hyödyntäen tein luonnoksia, joita he kommentoivat. Suosikkien perusteella ideoin konseptin, jota he myös kommentoivat.

1.4 Käsitteet

Kevytjalkine

Kevytjalkineella tarkoitetaan kenkää, joka on ominaisuuksiltaan mahdollisimman luonnollinen ja minimalistinen (engl. minimalist shoe). Tuotekehityksen lähtökohtana on paljain jaloin liikkuminen. Kevytjalkineen käyttö on niin lähellä paljain jaloin liikkumista kuin on mahdollista kengät jalassa. Kevytjalkineissa ei ole korkoa ja pohjan paksuus vaihtelee mallin mukaan, mutta yleensä pohja on mahdollisimman ohut. Kevytjalkineissa ei ole pohjaa jäykistävää lenkkirautaa eikä kovikkeita missään. Myös tukevuus jalan kaaren kohdalla on lähtökohtaisesti olematon. Koska varpaat levittyvät paljain jaloin kävellessä, ja koska kevytjalkineilla päästään tuntumassa lähelle paljain jaloin kävelyä, on kevytjalkineissa yleensä erityisen paljon tilaa varpaille. (Saarikoski, Stolt & Liukkonen 2010, 141 - 143.)

Kevytjalkineita markkinoidaan ja niistä puhutaan myös nimillä paljasjalkakenkä, barefoot-jalkine, minimalistinen jalkine ja sukkakenkä. Tarjonta on suuri ja nimitysten käyttäminen ei ole yhdenmukainen.

Onnia (sähköpostihaastattelu 22.5.2013) tekee perustellusti selvän erotuksen kevytjalkineiden ja barefoot-jalkineiden välillä. Hänen mukaansa ero löytyy pohjasta. Barefoot-jalkineet ovat sellaisia, joissa alustan pintatuntemus välittyy riittävän tehokkaasti jalkapohjalle, ja joissa jalka pääsee liikkumaan mahdollisimman vapaasti, kuitenkin hölskymättä pois paikoiltaan jalkineen sisällä. Kevytjalkineiksi hän mieltää kengät, joissa jalka pääsee liikkumaan mahdollisimman vapaasti, mutta joissa pintatuntemus ei välity jalkapohjalle. Onnian mielestä viimeksi mainitut saattavat olla jopa vaaralliset, koska jos kenkä ei tue ja pintatuntemus on vaimennettu, ei-

vät jalan lihakset välttämättä aktivoitu riittävästi, ja se voi johtaa virheelisiin liikemalleihin.

Suunnittelun lähtökohtana on tässä Onnian määrittelemä barefoot-jalkine, jossa alusta tuntuu eli pohja on ohut eikä yhtään vaimennettu. Kansainvälisillä jalkinemarkkinoilla 'minimalist shoe' on vakiintunein termi kattamaan koko tarjontaa – myös tiukimman koulukunnan barefoot-osastoa. Kevytjalkine on siitä vakiintunein suomennos. Koska tässä opinnäytetyössä suunnitellaan lähinnä päällisiä, käytän selvyuden vuoksi vain nimitystä kevytjalkine. Kutsun kevytjalkineiksi myös kaikkein minimalistisimpia malleja. Myöhemmin opinnäytetyössä eritellään tarkemmin, millainen on ihanteellinen kevytjalkine.

Paljasjalkakävely

Paljasjalkakävely ja paljain jaloin kävely on kävelyä ilman mitään jalassa. Vaikka jalkineet olisivat miten minimaalisia tahansa, niillä kävely ei ole paljasjalkakävelyä.

Konseptisuunnittelu

Konseptisuunnittelulla, konseptoinnilla ja tuotekonseptoinnilla tarkoitetaan yleensä synonyymeina hyvin erilaisia asioita eri toimialoilla ja eri puhujat antavat käsitteille poikkeavia merkityksiä (Keinonen & Jääskö 2003, 11 - 35). Tässä opinnäytetyössä termit tarkoittavat Keinosta ja Jääsköä (2003, 11 – 35) mukailen tuotesuunnittelunomaista toimintaa ilman tavoitetta tuoda tuote välittömästi markkinoille. Konseptoinnissa suunnittelua eivät määrittele tuotantoresurssit ja –aikataulut. Konseptoinnin tarkoitus on hahmotella mahdollisuuksia ja tulevaisuuden näkymiä sekä luoda ai-neksia tuotesuunnittelua varten. (Keinonen & Jääskö 2003, 11 - 35.)

Konsepti

Konsepti tarkoittaa likimääräistä kuvausta tuotteen toimintaperiaatteesta, muodosta ja rakenteesta. Se on verbaalinen tai kuvallinen hahmotelma tuotteesta. (Kettunen 2001, 59.) Tässä opinnäytetyössä konsepti tarkoittaa yksittäisen tuotteen lisäksi syntynyttä kokonaisuutta.

1.5 Yritys

Opinnäytetyön yrityslähtökohta on tuleva ensimmäinen yritykseni. Liiketoimintamallissa keskityn yhden tuotteen tai tuoteryhmän kehittämiseen kerrallaan. Tapauskohtaisesti tuotteelle rakennetaan brändi ja haetaan jakelukanavia. Tavoitteena on myös, että tuotteen tai osan siitä voisi lisensoida ja sitä kautta liittyä valmiisiin jakelukanaviin. Yrityksen tarkoitus on luoda brändejä ja tuotteita, jotka ovat kauniita, ratkaisevat ongelmia ja tuottavat voittoa. Jos nämä eivät toteudu, on kehitettävä ideaa tai tehtävä muutoksia liiketoimintamalliin.

Ensimmäinen tuote-ideani on kevytjalkinekonsepti. Ideaalitalanteessa konseptissa olisi idea, josta voisi kehittyä myöhemmän prosessin kautta inno-

vaatio, jonka voisi myydä tai lisensoida. Toiseksi parhaana vaihtoehtona konsepti toimisi brändin ja tuotemerkin luomisen lähtökohtana. Käytännössä nämä vaihtoehdot sisältyvät toisiinsa.

Tämä opinnäytetyö on alku. Jos syntyneessä konseptissa on aihetta tuotekehitykseen, koemarkkinointi kertoo, kannattaako idea. Jos tuotteille ei ole kysyntää alusta asti, hylkään idean. Oppinäytetyön arvoksi jäisi siinä tapauksessa oppimiskokemus. Opinnäytetyöprosessi toimii kuitenkin mahdollisuutena myös todelliseen hyötytarkoitukseen, joten siitä vaihtoehdosta on otettava selvää.

2 SUUNNITTELUUN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT

Kevytjalkineiden idea on olla toiminnallinen ja terveyttä edistävä. Konseptisuunnittelun taustalle perehdytään jalkaterän toimintaan ja miten kengät vaikuttavat siihen. Koska kevytjalkineet jäljittelevät kengättömyyttä, pohditaan paljasjalkaisuutta sekä terveystieteeltä että ilmiönä. Suhteellisen tuoreen kevytjalkinetrendin ymmärtämiseksi luodaan yleiskatsaus historiassa taaksepäin ja todetaan, että viitteitä kevytjalkineista on ollut ennenkin. Suunnitteluun vaikuttavat myös jalkineen yleiset vaateet - niitä peilataan terveellisen jalkineen suosituksiin ja muodostetaan käsitys optimaalisesta kevytjalkineesta. Käyttäjät ovat olennainen osa suunnittelun lähtökohtia. Luvussa määritellään kenelle kevytjalkineet sopivat ja mitä käyttäjä hyötyy niiden käytöstä. Suunnittelun taustalle myös havainnoidaan markkinoita ja kokeillaan jalkaan erilaisia kevytjalkineita.

2.1 Jalan hyvinvointi

Ihminen kulkee elinaikanaan jopa kolmesta neljään kertaa maapallon ympäri. Päivässä askelia kertyy keskimäärin 8 000 – 15 000. Turvallisen ja kivuttoman liikkumisen kannalta keskeisiä tekijöitä ovat jalkojen riittävä kunto ja hyvä tasapaino. Jalkojen terveys on vahvasti yhteydessä ihmisen kokemaan yleiseen terveydentilaan. (Saarikoski ym. 2010, 7 – 8.)

2.1.1 Jalkaterän funktio

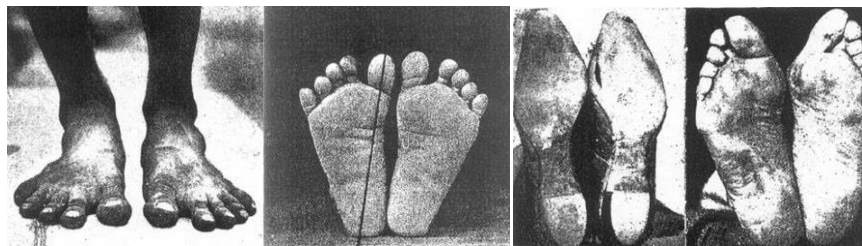
Jalkaterässä on monimutkainen rakenne ja terveet jalkaterät pystyvät tehokkaasti mukautumaan epätasaisiin alustoihin säilyttäen kehon tasapainon. Jalkaterän ja nilkan sisä- ja ulkopuolen lihaksisto sekä varpaat pitävät yhdessä aistien kanssa huolta tasapainosta. Jalkaterä toimii myös iskunvaimentimena sekä jäykkänä vipuvartena. Jalkaterän ansiosta ihminen pystyy liikkumaan silmät samalla tasolla riippumatta alustan kaltevuudesta. Nilkka ja jalkaterä ovat osa kehon monipuolista iskunvaimennusjärjestelmää. Jalkaterän osuessa alustaan nilkan ja jalkaterän joustoliikkeet vähentävät polvi- ja lonkkaniveleen sekä lannerankaan kohdistuvaa kuormitusta. (Saarikoski ym. 2010, 42; Splichal 2013.)

2.1.2 Paljain jaloin vai kengät jalassa?

Kengät muuttavat alaraajojen ja jalkaterien kuormitusta ja lihasten toimintoja. Kengät jalassa liikkuminen ei ole luonnollista ja suurin osa ihmisistä kulkee epäsovivissa kengissä. (Saarikoski ym. 2010, 12.)

Jo 1905 Hoffman tutkimuskumppaneineen teki vertailevan tutkimuksen paljasjalkaisten ja kenkiä käyttävien väestöjen jalkaterän muodon ja toiminnan eroavaisuuksista (kuva 2). Tulokset tukivat jo tuolloin muotoiltua teoriaa, että jalkineet eivät ainoastaan aiheuta epämuodostumia jalkoihin, vaan voivat myös haitata jalkojen luonnollista toimintaa. (Splichal 2013.)

Varpaiden levittyminen oli yksi suurimmista eroavaisuuksista, jonka Hoffman (1905) huomasi. Levittämällä varpaat voi lisätä tukipintaa ja pysyä paremmin tasapainossa. Seisomalla yhdellä jalalla voi todeta, että varpaat luonnollisesti tarrautuvat alustaan tasapainon säilyttämiseksi. Tuoreempi Micklen (2009) tekemä tutkimus lisäsi varpaiden merkitystä tasapainon kannalta. Tutkimuksessa kävi ilmi, että vanhukset, joilla on vahvimmat varpaat, kaatuvat vähiten. (Splichal 2013.)

Kuva 2. Paljain jaloin ikänsä kävelleen ihmisen varpaat ovat suorat ja levittyneet luoden vahvan tukipinnan. (Barefootrunningshoes 2013.)

Paljasjalkaisten väestöjen keskuudessa ei esiinny lähes ollenkaan myöskään lättäjalkaisuutta. Useat tutkimukset, kuten Robbinsin (1998) tekemä tutkimus, on osoittanut, että jalan lihakset laiskistuvat kengissä. Sisäosan lihaksilla on tärkeä merkitys jalan sisäkaaren vakaudessa ja jalkineet voivat olla osasyitä lättäjalkaisuuden esiintymiseen jalkineita käyttävien väestöjen keskuudessa. Jalkaterän lihasten huono kunto vaatii hyvin tukevat kengät, mikä surkastuttaa lihaksia edelleen. Toisaalta, jos ryhtyy viettämään aikaa ilman kenkiä ja liikkumaan paljain jaloin, jalan lihakset vahvistuvat ja saavat ryhtiä. Varpaat levittyvät ja isovarvas erottuu muista neljästä erilleen. Jalka levenee ja saattaa vaikuttaa lättänältä, mutta kasvaneiden lihasten alla on myös vahva kaari. Jopa täysin lättäjalkainen voi kasvattaa terveen kaaren. (Splichal 2013; Sandler & Lee 2013, 31, 39, 96.)

Paljain jaloin liikkeessä jalkapohjan ihotunto sekä nilkan asento- ja liiketunto välittävät koko ajan tietoa alustasta, sen muodoista ja alaraajan asennoista. Kun kehon on tasapainotettava itseänsä joka askeleella, keho tukeva lihaksisto aktivoituu, ja siten vaikuttaa kehoon monella positiivisella tavalla. Jalkapohjat ovat erityisen tuntevat ja ne ovat suorassa yhteydessä aivojen kanssa kertoen senhetkisestä tilanteesta. Mitä enemmän jalat ovat kontaktissa maahan, sitä selkeämpi tietoisuus aivoissa on maastosta - siitä seuraa kevyempi askel sekä parantunut tasapaino ja reaktiokyky sekä pienempi riski loukkaantua. Nilkan nyrjähdysiksi, ihovaurioita ja erilaisia ra-

situsvammoja sattuu monin verroin enemmän kengät jalassa kuin paljain jaloin. (Saarikoski ym. 2010, 76, 78; Sandler & Lee 2013, 21, 39, 48.)

Lihaskontraktioiden säätely vaikuttaa jalkaterän pronatioon eli nilkan kallistumiseen ja kiertymiseen horisontaalisesti jalan sisäpuolelle. Paljain jaloin liikkuvilla ei juuri esiinny ylipronaatiota. Heillä jalkapohjan ihotunto sekä nilkan asento- ja liiketunto toimivat riittävän tehokkaasti pitämään nilkan ja jalan suorassa. Sandler ja Lee (2013, 31) ovat sitä mieltä, että ylipronaatio johtuu yksinkertaisesti siitä, että kengät jalassa kasvaneella ihmisellä ei ole leveää viuhkamaista jalkaterää ja pitääkseen tasapainon paremmin ihminen luonnollisesti levittää askelensa v-muotoon, josta seuraa ylipronaatio.

Paljain jaloin kävellessä kantapäähän ja polveen kohdistuvat voimat ovat merkittävästi pienemmät kuin kävellessä perinteisillä kengillä. Kengät antavat hyvän suojan jaloille, mutta niiden paksu ja jäykkä pohja heikentää tai saattaa estää kokonaan jalan iho-, asento- ja liiketunnon toiminnan. Paljain jaloin liikkussa jalkaterä aktivoituu laajemmalla alueella ja jalkaterä laskeutuu alustalle pehmeästi kuormittaen jalkapohjan lyhyitä lihaksia ja vahvistaen jalkakaaria. (Saarikoski ym. 2010, 76, 78.)

Kun askel kevenee, eli jalalla astutaan alustaan pehmeämmin, kissamaisemmin, vähenee samalla polveen kohdistuva kuormitus. Keski-ikäisen jälkeen jalan asentotunto heikkenee luonnostaan. Kun seniori laittaa jalkaan hyvin eristävät eli normaalit kengät ja käyttää terveellisesti rappusia hissien sijaan, hän ehkä joutuu varsinkin alas tullessa tukevasti tömäyttämään jalkansa säilyttääkseen tasapainon. Näin hän saa aikaiseksi liiallisen kuormituksen polviinsa. Terveellisenä pitämästään elämäntavasta huolimatta hänelle saattaa kehittyä polven nivelrikko – varsinkin jos hän kantaa vielä kehossaan ylipainoa. Skenaario olisi ehkä voitu estää painon pudotuksen lisäksi liikkumalla paljain jaloin tai ohutpohjaisilla kevytjalkineilla, koska jalkojen oma luonnollinen iskunvaimennus perustuu asentotunnon kautta tulevaan lihasvoiman säätelyyn. Askel olisi ollut pehmeä ja taloudellinen sekä kuormittanut vähemmän polvia. (Saarikoski ym. 2010, 78.)

2.2 Paljasjalkaisuus

Paljain jaloin on kävelty aina. Edelleen osalle maapallon ihmisistä paljasjalkaisuus on arkipäivää. Useille syy on köyhyys mutta useille valinta. (Saarikoski ym. 2010, 74.)

Paljasjalkaisuuteen liittyy monissa kulttuureissa hengellinen, henkinen, symbolinen ja parantava aspekti. Raamatussa on kertomuksia, joissa Jumala kehotti sankaria ottamaan kengät pois jalasta, koska maa, jolla hän seisoi, oli pyhä. Jeesus lähetti opetuslapset parantamaan avojaloin. (Bosman 2007, 12; Sandler & Lee 2013, 6.)

Monet ovat todenneet suoralla yhteydellä maaperään olevan parantavia ja hengellisiä vaikutuksia. Buddha, Muhammed, Gandhi ja muut hengelliset ja aatteelliset johtajat kävelivät paljain jaloin merkittävän paljon. Itämaisten uskontojen harjoittajien ja munkkien päivittäisiin rutiineihin kuuluu

paljain jaloin kävely. Itämaisia taistelu- ja mietiskelylajeja on aina harjoitettu paljain jaloin. (Sandler & Lee 2013, 6 - 7.)

Sandler ja Lee (2013, 13 - 14) vakuuttavat, että paljasjalkakävely on terveellistä ja meditatiivista kaikille taaperosta vanhukseen, ja siinä on mahdollisuus hengelliseen kokemukseen vakaumuksesta riippumatta. He pitävät paljasjalkakävelyä ilmaisena lääkkeenä kaikenlaiseen ahdistukseen, stressiin ja jopa moniin sairauksiin. Paljain jaloin kävelevät ovatkin raportoineet muun muassa flunssan loppuneen ja vastustuskyvyn parantuneen sekä selkävaivojen loppuneen.

Paljasjalkaisuus on myös aina liittynyt köyhyyteen ja puutteeseen. Keski-ajan feodaaliyhteiskunnassa jalkineiden käyttö oli osoitus, että henkilö oli syntynyt hyväosaiseksi. Paljasjalkaisuus oli häpeä. Köyhät kuluttivat yksinkertaiset jalkineensa loppuun. (Bossan 2007, 65.)

1900-luvun alkupuolella Suomen maaseudulla oli yleistä liikkua paljain jaloin. 1950-luvulla maalaislapset olivat vieläkin keväät, kesät ja syksyt paljain jaloin. Edelleen ympäri maailmaa on paljon ihmisiä, jotka elävät paljain jaloin, koska heillä ei ole varaa kenkiin. Monet jopa tekevät raskasta fyysistä työtä paljain jaloin kovilla ja hankalilla alustoilla. Heillä on kylä kehittyneet jalkakaaret ja vahvat jalkalihakset, mutta esimerkiksi rakennustöissä jalkineiden käyttö olisi turvallisempaa. (Saarikoski ym. 2010, 73 - 74.)

Nykyään on länsimaissa ihmisiä, joille paljain jaloin käveleminen on vapaavalintainen elämäntapa tai harrastus. Muun muassa Keski-Euroopassa, Australiassa ja Etelä-Koreassa on paljasjalkakävelyyn tarkoitettuja puistoja, joissa on turvallista liikkua paljain jaloin. Toiset liikkuvat päivittäisissä asioissaan paljain jaloin. (Saarikoski ym. 2010, 74 - 76.)

2.3 Kevytjalkineiden historiallinen näkökulma

Jos paljain jaloin on kävelty aina, on myös aina kehitelty kenkiä tai kengäntapaisia. Kalliomaalaukset osoittavat, että jo esihistoriallisena aikana jalkojen ympärillä oli nahkaa ja turkista varsinkin henkilöillä, jotka asuivat viileässä ilmastossa tai hankalassa maastossa. Antiikista lähtien jalkineiden esteettisyys on ollut arvossa ja jalkineet ovat olleet tärkeä osa käyttäjän sosiaalista statusta. Jalkineita eivät tehneet orjat vaan vapaat käsityölläiset, ne olivat siten arvostettuja esineitä. (Bossan 2007, 9, 18.)

Vaikka muinaiset egyptiläiset esiintyvät maalauksissa usein paljain jaloin, sekä miehet että naiset käyttivät sandaaleja. Ne olivat ylellisyystuote. Orjat olivat aina paljain jaloin. Mennessään pyhään paikkaan parempiosaisetkin ottivat kengät pois. Varvassandaalien perusmuotoilu on kestänyt hyvin aikaa. Nahasta tai papyruksesta valmistettu pohja on ilmeisesti ollut melko ohut. (Bossan 2007, 10, 15; Footwearhistory 2013.)

Sandaaleja käytettiin yleisesti kaikissa Antiikin ajan sivilisaatioissa: Egyptissä, Roomassa ja Kreikassa. 1900-luvulla sandaali tuli Amerikkaan ja Eurooppaan muotijalkineena (Footwearhistory 2013). Sandaaleja käytet-

tiin Amerikoissa myös ennen kuin niistä tuli muodikkaita. Meksikolaiset sandaalit eli huarachesit, olivat työläisten jalkineet. Ne olivat yleensä nahkapohjaisia ja niissä oli nahkaremmit. Ensimmäisen maailmansodan jälkeen keksittiin tehdä pohja käytetyistä autonrenkaista. Tästä tuli huarachesien tavaramerkki. (Huaraches 2013.) Perinteiset huarachesit ovat tulleet uudelleen käyttöön kevytjalkineina (vrt. kuva 3 ja 13).

Kuva 3. Perinteiset meksikolaiset huarachesit autonrengaspohjineen (Tingsic 2013).

Jalkineita tehtiin jo antiikin aikaan myös umpinaisina, vaikka sandaalit olivat suosituimpia. Pohjan korkeudella, paksuudella, kärjen muodolla ja päällisen kiinnitysvaihtoehdoilla on leikitelty aina. Renessanssiin asti tarjolla oli kuitenkin myös ohutpohjaisia tossumaisia jalkineita. Näitä pidettiin sekä sisällä että ulkona. Ulos mennessä usein pohjan alle kuitenkin lisättiin kova ja korkea korokepohja. (Bossan 2007, 16; Peacock 2005.)

Kuva 4. Renessanssimuodin mukainen jalkine näyttää hyvin nykyaikaiselta ja terveelliseltä kevytjalkineelta. Yksityiskohta Jacob Seisneggerin maalauksesta: Portrait of Emperor Charles V with Dog (1500-1558). (Wikipedia 2013.)

Erilaiset tossut ja lipokkaat ovat säilyneet sisäjalkineina tähän päivään saakka. Varhaisbarokissa ilmaantuivat ensimmäiset eurooppalaisten naisten jalkojen pienennysteippaukset. Teollistuminen toi jalkineisiin lisää tekniikkaa, tehokkuutta ja tyyliä. Kovikkeet, korot ja kapeat kärjet ovat olleet jokaisessa jalassa siitä lähtien. (Footwearhistory 2013; Bossan 2007.)

Historiallisia jalkaterveyden kannalta optimaalisimpia umpijalkineita edustivat mainittujen lipokkaiden lisäksi myös moksasiinit. Erilaisia variaatioita moksasiineista oli yleisesti käytössä Amerikoissa, Afrikassa, Aasiassa ja Euroopassa kautta historian. Moksasiinit valmistettiin perinteisesti yhdestä palasta nahkaa, joka koottiin pohjasta jalan päälle. Sana moksasiini tarkoittaa pehmeää pohjaa. Moksasiineista tuli suosittuja länsimaissa 1960-luvulla paljasjalkaisen hippiliikkeen myötä. (Footwearhistory 2013.)

Terveysnäkökulmia otettiin huomioon yhä enemmän 1900-luvun aikana esteettisesti mitä kokeilevimpien luomusten ohella. Terveellisissä ja urheilukengissä oli paljon kovikkeita ja pehmusteita eri paikoissa.

Tosijuoksijat ovat kuitenkin aina tiedneet, että jos jaloissa on vähemmän painoa, pääsee kovempaa. Paljain jaloin tai sukkamaisilla kengillä on juostu maratoneja ja tehty ennätyksiä 1900-luvun alusta asti. Ensimmäiset lenkkikengät olivat kevyitä rakenteeltaan. 1980-luvulla lenkkikengistä tuli hyvin tuettuja ja iskuvaimennettuja. 2000-luvulla alettiin puhua kevytjalkineista paljasjalkakävely lähtökohtana. (Metzler 2011; Robinson 2011.)

2.4 Jalkineen yleiset vaateet ja suositukset

Jalkineiden alkuperäinen ja edelleen pätevä tehtävä on suojata jalkateriä kuumalta, kylmältä, märältä, kovilta alustoilta, teräviltä esineiltä, kolhuilta ja kemikaaleilta. Kengät ovat olleet vuosituhansien ajan myös olennainen osa pukeutumista ja muotia sekä ihmisen persoonallisuutta ja ruumiinkieltä. (Saarikoski ym. 2010, 111, 118.)

Jalkineilla on sekä funktionaalinen että esteettinen tarkoitus. Kengissä, joilla ollaan pystyasennossa ja liikutaan enemmän kuin vain vähäsen, olisi kuitenkin ongelmien välttämiseksi hyvä huomioida terveellisyysnäkökulmat. Terveellisen jalkineen ominaisuudet ovat radikaalisti muuttuneet viimeisen vuosikymmenen aikana. Pitkään ajateltiin, että kiertojäykkä kenkä tukee jalkaterää, jämerä kantakappi, eli jäykiste kantapäässä, auttaa pitämään kantapään pystyasennossa, paksu ja iskuja vaimentava pohja helpottaa liikkumista kovilla alustoilla, ja 2 – 4 cm korko vähentää kantapään rasitusta. Koska hyvistä aikeista huolimatta jalkaterän negatiiviset muutokset, tuki- ja liikuntaelin ongelmat sekä urheilusta aiheutuneet rasitusvammat eivät talttuneet, on tutkimuksissa ja tuotekehityksessä palattu alkulähteille – paljasjalkakävelyyn. (Saarikoski ym. 2010, 110 - 111.)

Kuten todettu, pääasiassa paljain jaloin liikkuvilla ihmisillä ei ole samantaisia vaivoja kuin kengät jalassa liikkuvilla. Heidän jalkateriensä lihakset ovat vahvat ja harvoin esiintyy lätätjalkaisuutta tai ylipronaatiota. Jalkineterveys suosituksissa on menty luonnolliseen suuntaan ja markkinoille on ilmestynyt laaja valikoima kevytjalkineita ja muita keventyneitä jalkineita. Optimaalinen jalkine ei estä jalan luonnollisia liikkeitä. Se on kierto- löysä ja taipuisa, siinä on ohut pohja, joka mahdollistaa sekä jalkapohjan ihon tuntoa alustan pintamuodostelmia että jalkaterän liike- ja asentotunnon toiminnan. Lesti on suora eikä kaareva. Kärkikäyntiä ei ole eli kärki on horisontaalisesti suora. Kärki on jalkaterän muotoinen ja varpailla on tilaa toimia sekä leveys-, pituus- että pystysuunnassa. Kiinnitys on sellainen, että jalkaterä ei liiku kohti kärkeä. Sisäpohja on suora eikä muotoiltu. Irtopohjallinen voi olla tarvittaessa muotoiltu. Naisten kenkäparin paino saisi olla enintään 350 g ja miesten 500 g. (Saarikoski ym. 2010, 110 - 113.)

2.4.1 Optimaalinen kevytjalkine

Kevytjalkineet vastaavat hyvin optimaalisen jalkineen määritelmää. Onnia (sähköpostihaastattelu 22.5.2013) kuitenkin toteaa, että vielä ei ole keksitty yhtään kenkää, joka vastaisi paljain jaloin liikkumista. Kaikki hänen käyttämänsä kevytjalkineet rajoittavat jollain tavalla jalan luonnollista liikkettä.

Sandler ja Lee (2013, 360 - 361) sanovat, että suurin osa minimalistisista jalkineista on kaikkea muuta kuin minimaalisia, ja suurin osa ohjaa kantävelyyn, miten ihminen ei luonnollisesti paljain jaloin kävele. He varoittavat, että varsinkin tuotteet, jotka sisältävät ”paljasjalka teknologiaa” ovat yleensä vähiten paljasjalkakävelyä simuloivia. Heidän mielestään optimaalisin kevytjalkine on kuin muinainen mokkasiini. Jalkineen tulisi olla kuin nahkasukka ilman kumipohjaa, ilman tukia ja runkoa, kärkiosan tulisi olla leveä ja kiinnityksen löysä.

Paljaista jaloista seuraavaksi paras vaihtoehto on jalkine, jossa on mahdollisimman vähän jalkinetta, mutta joka tuo jalalle tarvittavan suojan. Kevytjalkinetta voi pitää optimaalisena, jos se täyttää seuraavat ominaisuudet (Gauthier 2011; Onnia, sähköpostihaastattelu 22.5.2013; Sandler & Lee 2013, 361, 368 - 369):

- Pohja on enintään 1 – 8 mm paksu ja sen pystyy taittamaan joka suuntaan ja jopa rullalle. Pohjassa ei ole askellusta ohjaavia kuviointeja. Maaperä tuntuu pohjan läpi.
- Kantapää ja varpaat ovat samalla tasolla.
- Jalkineen muoto on jalan muotoinen, eikä se rajoita jalan oloa mistään kohdasta. Varpaat ja nilkka pystyvät liikkumaan vapaasti kävellessä. Pohja on jalkapohjan muotoinen. Useat urheilukengät ovat banaaninmuotoisia, mikä ohjaa vääränlaiseen askellukseen. Tiimalasin muotoisessa pohjassa on kaarituki piilotettuna, mikä passivoi jalkakaaren lihakset.
- Jalkine ei tue mistään. Sisäpohja, jos sellaista on, on aivan suora. Mahdollinen pohjallinen on irrotettava, jolloin jalkinetta voi käyttää myös ilman pohjallista, jolloin alusta tuntuu entistä paremmin.
- Jalkineessa ei ole iskuja vaimentavia rakenteita. Kun jalka tuntee maan muodot, se toimii luonnostaan iskuja vaimentaen.
- Jalkine tuntuu sukkamaisen kevyeltä eikä ole hiostava.

2.5 Kenelle kevytjalkineet sopivat?

Kevytjalkineet ovat nykysuositusten mukaan terveellisiä, mutta kannattaako kaikkien sellaiset heti hankkia? Onnia (sähköpostihaastattelu 22.5.2013) on havainnut, että tällä hetkellä kevytjalkineet urheilukenkinä ovat samanlaisen trendin asemassa, kuin aikoinaan ylipronaatiotuetut juoksukengät. Niitä myydään kaikille jalan ominaisuuksiin katsomatta. Asiantuntijoiden antamien sähköpostihaastatteluvastauksien perusteella on aihetta harkinnallisuuteen varsinkin, jos jaloissa on yhtään virheasentoja.

Onnian mukaan (sähköpostihaastattelu 22.5.2013) kevytjalkineet sopivat kaikille, joiden jalan rakenne on riittävän lähellä normaalia. Tämä tarkoittaa sitä, että jalan etu- tai takaosassa ei ole rakenteellisia virheasentoja. Tällaiset virheasennot ohjaavat jalan liikkeen aina virheellisesti, jolloin täysin tukemattomalla kengällä liikkuesssa muodostuu helposti jalan ja nilkan nivel-, sidekudos-, lihas- ja hermostorakenteiden yllirasitustiloja. Jalan virheellinen liike voi aiheuttaa oireita myös ylempänä kehon rakenteissa.

Lievät virheasennot eivät Onnian (sähköpostihaastattelu 22.5.2013) mukaan välttämättä haittaa etenkin, jos kevytjalkinetta käytetään epätasaisessa maastossa. Tasaisilla lattia- ja asfalttipinnoilla liikuttaessa jalan liikerata on joka askeleella sama. Jos jalan rakenne ohjaa jalan liikerataa virheellisesti, tapahtuu tämä tasaisella pinnalla liikuttaessa jokaisella askeleella samalla tavalla ja virheellisestä liikeradasta johtuva yllirasite kumuloituu aiheuttaen helposti oireita. Terveisiin jalkoihin kevytjalkineet sopivat kuitenkin myös katukäytössä.

Mikäli henkilöllä on ylipronatiota eli nilkka kiertyy liiaksi jalan sisäpuolelle, tulisi tietää, onko se rakenteellista vai toiminnallista, ja miltä jalan alueelta se aiheutuu: etu- vai takaosalta vai molemmilta. Jos syy ylipronatioon on rakenteellinen ja ylipronation aiheuttava rakenteellinen virheasento on riittävän voimakas, voi tämä aiheuttaa oireita ilman oikein valittua tai suunniteltua tuentaa. Tällöin pelkkä jalan aktivoiminen ei tuota parasta mahdollista lopputulosta ja siten myöskään kevytjalkine ei ole oikea valinta. Jos taas ylipronation syy on toiminnallinen, eli hermolihasarjestelmä ei toimi riittävän optimaalisesti, voidaan tähän puuttua harjoittein ja joissain tapauksissa kevytjalkineen käyttö saattaa sellaisenaan riittää. Pitää kuitenkin muistaa, että mikäli ylipronatio on korostunut ja vaikka syy olisikin toiminnallinen, ei pelkkä jalan harjoittaminen tai tietynlaisen jalkineen käyttö välttämättä riitä. Tällöin siirtymävaiheessa saatetaan tarvita tuentaa. (Onnia, sähköpostihaastattelu 22.5.2013.)

Periaatteessa kuitenkin Onnian (sähköpostihaastattelu 22.5.2013) mielestä kevytjalkineen toimintaidea katoaa, jos siihen laittaa tukipohjallisen. Parviainen (sähköpostihaastattelu 1.8.2013) laittaisi asentoa korjaavan tukipohjallisen, jos kävely on hyvin virheellistä, ja pohjallisen avulla kävelytyylin saisi optimaalisemmaksi. Edistymisen edellyttäisi myös jalkaterää vahvistavia harjoitteita. Onnia (sähköpostihaastattelu 22.5.2013) toteaa, että jos tukipohjallista käytetään, tulee kenkä valita niin, että pohjallinen-kenkäyhdistelmä toimii jalan kannalta mahdollisimman hyvin.

Esteitä kevytjalkineiden käytölle ovat vaikea-asteinen ja kivulias jalkaterän etuosan kiputila, leventynyt päkiä, sekä isovarpaan tyvinivelen kivulias nivelrikko. Diabeetikoille, joilla on jalkaterien tuntopuutoksia, ei suositella paljain jaloin kävelyä. Kuitenkin kevytjalkineita käyttämällä he voisivat ehkäistä jalkaterien rakenteita vahvistavien lyhyiden lihasten surkastumista. (Saarikoski ym. 2010, 79, 143.)

2.6 Kevytjalkineiden käyttöönotto ja hyödyt

Parviaisen (sähköpostihaastattelu 1.8.2013) mukaan luonnollisin ja optimaalisin kävelytyyli on pienillä lapsilla, ennen kuin heidät totutetaan jäykkiin kenkiin. Jos jalkineet olisivat kevytjalkineita lapsesta saakka, kävely pysyisi luonnollisena. Seurauksena ylipronaatio-ongelmat olisivat marginaalisia ja alaraajojen lihasten käyttäminen luontevaa.

Kevytjalkineilla kävely on paljasjalkakävelyn tyyppistä. Kärki antaa varpalle tilaa levittäytyä ja koukistua tasapainon säilyttämiseksi sekä ponnistaa askelta eteenpäin. Poikittainen jalkakaari aktivoituu toimimaan sille kuuluvassa iskunvaimennustehtävässä. Jalkapohjan ihotunto ja nilkan asentotunto aistivat jalkaterän ja alaraajan asentoja ja liikkeitä, jolloin liikuminen tasapainottuu. (Saarikoski ym. 2010, 142.)

Onnia (sähköpostihaastattelu 22.5.2013) kehottaa aloittamaan varovaisesti, koska tilanne on jalalle uusi ja voi vaatia totuttelua. Sandler ja Lee (2013, 139) suosittelevat ensin kävelemään paljain jaloin, ja sitten kun keho on tottunut kaikkein luonnollisimpaan, kävelyyn voi hyvin siirtyä käyttämään kevytjalkineita, sellaisia, jotka eivät muuta askellusta.

Splichal (2013) muistuttaa, että jos kehossa on ongelmia, jotka johtuvat jalkaterien virheasunnoista sekä jalan heikkojen sisäpuolen lihasten ja vahvojen ulkopuolen lihasten epätasapainosta, tulisi ensimmäisenä korjata tämä lihasepätasapaino erilaisin harjoittein.

Parviainen (sähköpostihaastattelu 1.8.2013) on todennut, että käyttäessään työkenkinä kevytjalkineita, hänen jalkojensa käyttö on huomattavasti monipuolisempaa, minkä seurauksena hän ei ole kokenut kehossaan staattisia jännitteitä niin kuin jäykkä- tai paksupohjaisilla kengillä. Myös juoksusta on tullut entistä nautinnollisempaa. Parviaisen asiakkaista vain muutamat käyttävät kevytjalkineita, mutta he eivät luopuisi niistä.

Onnia (sähköpostihaastattelu 22.5.2013) toteaa, että etenkin kävelykäytössä kevytjalkineet toimivat hyvin. Käyttöönoton jälkeen hän on huomannut jalkojensa aineenvaihdunnan kiihtyneen. Jalat tuntuvat lämpimille ja tämä tunne jatkuu pitkälle talveen. Edes alkutalvesta jalat eivät palele kesäkenkiä pidettäessä. Samanlaisia huomioita on tehnyt Onnian kollega, jolla oli ongelmana ennen kevytjalkineiden käyttöä nimenomaan kylmät jalat. Onnian sellaiset asiakkaat, joilla on jalkaterän sidekudoksissa normaalia korostuneempia tiukkuuksia, ovat saaneet kevytjalkineista apua. Jos jalan omat sidekudokset tukevat vähän liikaakin, voi kengän tuoma tuki aiheuttaa oireita. Kevytjalkineet eivät tue, jolloin oireitakaan ei ole.

Samansuuntaisia käyttäjäkokemuksia löytyy esimerkiksi feelmax.com sivustolta Feelmax-kengistä. Käyttäjät kertovat, kuinka kevytjalkineiden käyttö on vaikuttanut kävelyyn ja koko kehoon, muun muassa selkävai-voihin positiivisesti.

2.7 Havaintoja markkinoista

Havainnointi on laadulliselle työlle yleinen tiedonkeruumenetelmä. Havainnoimalla voidaan monipuolistaa tutkittavasta ilmiöstä saatua tietoa. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 83.) Havainnoin kenkäkaupoissa, tavaratalojen jalkine- ja urheiluosastoilla, urheilukaupoissa ja verkkokaupoissa. Lisäksi kokeilin jalkaan seitsemää erilaista kevytjalkinemallia sekä vertailun vuoksi kevyimmiltä vaikuttaneita ballerinoja ja tenniskenkäiä.

Muissa kuin verkkokaupoissa havainnoin, onko kevytjalkineita saatavilla, ja missä ne sijaitsevat myymälässä. Kädessä hypistelemällä havainnoin, kuinka kevyt jalkine on, miten se on muotoiltu, kuinka taipuisa se on ja miellyttääkö se silmää. Jos laitoin kengän jalkaan, kiinnitin huomiota paljasjalkatuntuun, pohjan ohuuteen ja taipuisuuteen, jalkaan istuvuuteen, varvastilaan, yleiseen keveyteen ja ulkonäköön. Tein myös tilanteeseen osuneita havaintoja myyjän osuudesta.

Kevytjalkineita ei myydä kenkäkaupoissa eikä tavaratalojen naistenkenkäosastolla. Havaitsin näissä paikoissa kuitenkin, että tarjontaa oli tenniskengissä, kävelykengissä ja ballerinoissa, joissa oli ohut pohja eikä ollenkaan pohjaa jäykistävää lenkkirautaa eikä lähes ollenkaan kovikkeita. Nämä kengät olivat hyvin lähellä sitä, mitä tarkoitetaan kevytjalkineella. Päätelin, että optimaalisen jalkineen ominaisuuksia oli sovellettu kenkäteollisuudessa muuallakin kuin kevytjalkineissa. Miksi tuotelapuissa ei viitata paljasjalkatuntuun, löytynee ainakin kenkien kärjen muodosta. Muissa kuin kevytjalkineiksi markkinoiduissa kengissä ei ollut varpaille tilaa levittäytyä sekä leveys- että korkeussuunnassa. Kevytjalkineet olivat keskimäärin myös kevyempiä ja istuvampia jalkaan kuin tenniskengät. Feelmax-kevytkengissä ja kevyimmissä tenniskengissä oli sama tilavuuden- ja löysyydentunne sivuilla.

Paljasjalkaominaisuuksiin viittaavia kenkiä löytyi urheilukaupoista, tavaratalojen urheiluosastolta, retkeilykaupoista sekä verkkokaupoista. Kokeilin tavaratalon urheiluosastolla erilaisia kevytjalkineita. Urheilukenkämerkkien (Adidas, Nike, Reebok) mallit oli sijoitettu keskeiselle paikalle käytävälle. Mallit olivat hyvin lenkkikengän näköisiä (kuva 5). Pohja oli kaikissa noin sentin paksuinen ja sisällä oli paksu pehmeä pohjallinen. Osassa oli jopa kiilapohja. Kaikissa luki tuotelapuissa ”barefoot technology”. Jalassa kengät tuntuivat miellyttäviltä pehmeiltä lenkkikengiltä. Kysyin myyjältä mitä ”barefoot” tässä yhteydessä tarkoittaa. Hän vastasi, että paljasjalkavaikutus tulee kengän kiertolöysyydestä ja taipuisuudesta. Pohjan paksuudella ei ole kuulemma niin väliä. Muista ominaisuuksista hän ei puhunut.

Kuva 5. Urheilumerkkien kevytjalkineita on saatavilla suhteellisen paksupohjaisina (Rhedeg 2013).

Merrell-merkkisiä malleja löytyi osastolta taaempaa hyllystä ohutpohjaisempina ja vaikkakin urheilullisen-, muttei niin lenkkikengän näköisenä. Kokeilin kahta mallia, joihin kumpaankin jalat oli todella vaikea saada sisään, koska suuaukko oli pieni ja vain vähän joustava. Nauhat toimivat lisäkieristiminä. Molemmissa oli tiimalasimallinen pohja eli ne olivat hyvin tukevat reunoilta ja kaarelta. Päkiällä ja varpailla oli valtavasti tilaa. Varsinkin ohutpohjaisemman mallin kokeileminen oli suorastaan koukuttava elämys. Kenkä oli kevyt ja huomaamaton, istui kuin sukka ja lattian vähäiset pintamuodostelmat tuntuivat selvästi. Tuntuma oli yhtä aikaa jämää - tiimalasimallin ansiosta - ja vapaa, kärjen tilavuuden ansiosta. Nämä kengät ostaisin mielelläni, mutta tiedostaisin, että näin napakat ja pohjakuvioitut kengät (kuva 6) muuttaisivat jonkin verran luonnollista askellusta ja tukisivat jalkalihaksia turhaan.

Kuva 6. Kokeilemiini Merrell-kevytjalkineiden pohja oli tiimalasimallinen ja vahvasti pohjakuvioitu (Runblogger 2012).

Suuntasin retkeilykauppaan kokeilemaan Feelmax-kenkiä, joiden tiesin olevan suomalaisten kevytjalkineiden käyttäjien suuria suosikkeja (kuva 7). Kauppaan ohjasti kadulla ollut kyltti, jossa luki, että sieltä saa Feelmax-kevytkenkiä. Kaupassa oli keskellä myymälää kolme mallia, joista ensimmäisenä pisti silmään kaikkien tylsä ulkonäkö. Kengät olivat mattaharmaita ja muodoltaan ylhäältä katsottuna soikiota. Saappailla olisi voinut uskottavasti astella nyrkkeilysalille. Pohjat olivat kaikissa ohuet, joskin niissä oli eroja. Jalkineet sai helposti jalkaan ja ne tuntuivat jalassa sätösuilta. Kengät eivät tukeneet mistään. Reunoja hädin tuskin tunki. Ajattelin, että kukaan nainen ei varmasti osta tällaisia, tosin kalastuspaionotteisessa retkeilykaupassa tuskin tähdättiin naismarkkinoille. Samalla myymälään pelmahti vanhemmanpuoleinen nainen, joka ilmoitti

kuulleensa messuilla, että hän pääsisi Feelmax-kengillä eroon monista vaivoistaan ja tuli kokeilemaan. Hän ei kommentoinut kenkien ulkonäköä, mutta näytti tyytyväiseltä kokeillessaan. Kaupat tulivat ennen kuin myyjä ehti sanoa mitään. Häkeltyneenä päätelin, että harmaa Feelmax on täydellinen mummojalkine ja mahdollisesti sillä on menekkiä muillekin.

Kuva 7. Feelmaxin kevytjalkineet ovat tossumaisen keveitä (Feelmax 2013).

Olen rajannut opinnäytetyön ulkopuolelle varvaskengät, ja jatkossakin ne tulevat olemaan kaiken suunnitteluni ulkopuolella, ellen suunnittele Vibram Five Fingersille. Varvaskengät ovat hyvin mallisuojujattuja yksinoikeudella tälle merkille. Vibram Five Fingers on kuitenkin merkittävä uranuurtaja paljasjalkakenkämarkkinoilla, joten vertailun vuoksi kokeilin myös varvaskenkiä. Sekä naisten että miesten mallit löytyivät urheilukaupasta miesten juoksukenkähyllystä.

Kesti jonkin aikaa saada kaikki varpaat omiin koloihinsa, mutta se onnistui lopulta. Varpaiden mekaanisesta levittymisestä johtuen tuntui heti, että tasapainopinta-ala kasvoi huomattavasti. Kengissä tuli paljasjalkamainen olo ja ne olivat todella mukavat jalassa. Jalat tuntuivat pystyvän liikkumaan varsin luonnollisesti. Ulkopohjasta löytyi muodonnuus sisäkaaren kohdalta (kuva 8).

Kuva 8. Vibram Five Fingers varvaskenkien pohja myötäilee jalkapohjan muotoja (Find The Best 2013).

Feelmax-kengät täyttivät parhaiten optimaalisen kevytjalkineen ominaisuuksia. Jos ostaisin tietämättä optimaalisesta kevytjalkineesta mitään, ulkonäön lisäksi pelkällä kokeilutuntumalla, ohutpohjaiset vaaleat Merrell-kengät oranssilla tehosteridalla olisivat valintani juoksulenkeille. Muut jäi-

sivät ulkonäön vuoksi kauppaan. Katukäyttöön farkkujen, hameiden ja mekkojen kanssa en löytänyt sopivaa.

Verkkokaupoissa kiinnitin huomiota tarjonnan määrään, valikoimaan ja löytymisen helppouteen. Internetissä on valtavasti tarjontaa kevytjalkineista. Suurimmalla osalla suurilla urheilu- retkeily- ja comfort-kenkäbrändeillä on kevytjalkinemallistoja. Vivobarefoot on kevytjalkineiden johtava merkki. Pieniä start-up-merkkejä ilmestyy jatkuvasti lisää: Lems, Altra, Soft Star Shoes, Luna Sandals, Tread Light, Xero Shoes, ZEM, Feelmax ym. Verkkokaupat kuten birthdayshoes.com keräävät yhteen tuottajia ja tuotearvosteluita, joten kenkien löytäminen, vertailu ja ostaminen on hyvin helppoa. Erilaiset kevytjalkine- ja paljasjalka-lifestyle-sivustot lisäksi välittävät mm. tietoa turvallisesta kevytjalkineiden käytöstä. Mallit ovat kuitenkin verkossakin enemmän tai vähemmän urheilullisia. Miehillä on siistejä yksinkertaisia kävelykenkiä. Naisten yleisin casual-malli tuntuu olevan jonkinlainen mary-jane-versio eli ballerina-tyylinen jalkine, jossa on remmi jalan rinnan päällä.

3 KOHDERYHMÄKYSELY

Perusteellisen teorian ja havainnoinnin jälkeen, jotta suunnittelu saa lisää näkökulmia, keskitytään tulevien tuotteiden mahdollisiin käyttäjiin. Käyttäjakeskeisen konseptisuunnittelun ensimmäisessä vaiheessa kerätään tietoa ja rakennetaan ymmärrettävä kuva käyttäjän nykyisestä tilanteesta.

Käyttäjäkysely voi tuottaa suoraan suunnitteluun sovellettavaa tietoa, jos tarkastelu painottuu olemassa olevien tuotteiden ongelmien etsintään. Tutkimus kertoo myös sellaisenaan havainnollisesti käyttäjälle merkityksellisistä asioista. (Keinonen & Jääskö 2004, 90, 94, 98.)

Halusin löytää käyttäjäkyselyyn mahdollisimman erilaisia aivan tavallisia naisia. Heidän ei tarvinnut olla kiinnostuneita paljasjalkakävelystä, muodista, terveydestä, luonnosta tai minun puolestani lähes mistään. Ainoa kriteerini oli, että heitä kiinnostivat kevytjalkineet, paljon tai vähän, ja että he voisivat vastata kolmeen sähköpostitiedusteluun kesän aikana.

Osallistujien määrä riippuu tutkimuksen tarkoituksesta. Osallistujia valitaan niin monta kuin on tarpeellista. Aluksi kartoitetaan, mitä osallistujat ymmärtävät aiheesta ja miten he sen käsittävät, sitten valitaan osallistujat sen mukaan kuin katsotaan aiheelliseksi. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 58-59.)

En halunnut, että kyselyhenkilöitä yhdistää mikään yhteisö, foorumi, asiakkuus tai harrastus, joten totesin Facebookin ja itseni olevan neutraalein yhdistävä tekijä. Etsin lähtökohtaisesti mahdollisimman erilaisia ja eriikäisiä naisia, joita en tunne kovin hyvin ja joiden kanssa en ole juurikaan tekemisissä. Osa ohjasi tiedustelun omillekin kavereille ja melko nopeasti koossa olivat sopivat henkilöt, joita yhdisti enää pelkkä Facebook sekä jonkinlainen kevytjalkineiden käyttäjäpotentiaali. Innokkaat kahdeksan naista sitoutuivat vastaamaan sekä kaksiosaiseen kyselyyn, että kommentoimaan luonnoksia ja konseptia.

Lähtökohtaisesti henkilöt ymmärsivät ja tunsivat kevytjalkineiden ideaa vaihtelevassa määrin. En karsinut osallistujia tai korjannut väärinymmärryksiä sillä perusteella, että kaupassa, saati verkkokaupassa, harvoin saamme koulutusta ostamiimme jalkineisiin. Kyselyssä esittelin kevytjalkineiden määritelmän lyhyesti, mutta en voi tietää, lukivatko käyttäjät sen tai ymmärsivätkö he sen.

Päätös pitää kaikki kanssakäyminen sähköisenä vapautti minut välimatkarajoitteista. Kyselyhenkilöistä viisi on eri puolilta Suomea, yksi Etelä-Afrikasta, yksi Saksasta ja yksi Albaniasta. Henkilöille lähetettävän materiaalin tein sekä suomeksi että englanniksi.

Kyselyn ensimmäisen osion, jossa kartoitetaan käyttäjien pukeutumistyyliä ja jalkineostotottumuksia, tein survey-tyyppisenä (liite 1). Näin sain koottua vastauksia samoihin kysymyksiin. Anttilan (2005, 260) mukaan kysymyksiä laadittaessa tuli kiinnittää huomiota olennaiseen ja jättää ylimääräiset utelut pois. Samoin kokonaisuuden tuli olla niin yksinkertainen ja suoraviivainen kuin mahdollista. Jalkineet ovat aina osa asukokonaisuutta, joten luontevinta oli tiedustella sekä vaate-, että jalkinemieltymyksiä. Esitin myös samoja kysymyksiä erikseen vaatteista ja jalkineista. Kyselyn lähetin sähköpostilla Word-tiedostona.

Kyselyhenkilöiden jalkoja ja rakenteellista soveltuvuutta kevytjalkineiden käyttäjäksi ei ole diagnosoitu. Samoin en korjannut heidän kevytjalkineita ja jalkineterveyttä koskevia vähäisiä väärinymmärryksiä. Perusteena on, että ei kaupassakaan yleensä kukaan analysoi, voiko asiakas ostaa jotkin tietyt jalkineet.

Käyttäjien nimet on muutettu kuvaileviksi. Pyysin jokaista ilmoittamaan itselleen sopivan tittelin tai nimityksen, jota käytän nimenä, isolla kirjaimella kirjoitettuna erisnimenä. Nimitys sai olla ammatillinen tai jokin muu häntä parhaiten kuvaava – kuitenkin totuudenmukainen. Päädyin tällaiseen nimenkäyttöön, koska tässä käyttötarkoituksessa oikealla nimellä esiintyminen ei ole tarpeellista. Halusin kuitenkin tuoda jokaisen henkilön mielipiteet esille henkilökohtaisina ja siten muodostaa jonkinlaisen kokonaisuuden jokaisesta yksittäin, jota vertailla keskenään ja luoda johtopäätöksiä. Jos henkilöt esiintyisivät omilla tai keksityillä nimillä, nimet menisivät helposti sekaisin, kun ne esiintyvät useamman kerran. Kuvailevan nimen avulla lukija voi alusta asti luoda mielikuvan henkilöstä. Se korostaa käyttäjien erilaisuutta ja kertoo elämänvalinnoista ja kiinnostuksista. Lukijan on myös hieman helpompi yhdistää saman henkilön uudet mielipiteet toisiinsa tämän kuvailevasta nimestä muodostuneen mielikuvan avulla.

Muualla kuin Suomessa asuvien käyttäjien sijainnit on mainittu täydentämään heistä muodostuvaa ymmärrystä. Vastausten kirjoittaminen opinnäytetyöhön on pidetty mahdollisimman autenttisena eli kommentteissa on puhetyylisiä ilmauksia.

3.1 Käyttäjien pukeutumistyyli

Psykologian Opiskelija, 25 v.

Psykologian Opiskelijalle vaatteissa tärkeintä on muodikkaus, käytännöllisyys, yksilöllisyys ja hinta. Hän on vaatteiden sekakäyttäjä. Asut vaihtelevat päivästä toiseen. Peruspukeutuminen on farkut, toppi ja tenniskengät. Toisaalta hänestä on kiva pukeutua myös mekkoon ja korkokenkiin. Hän tekee paljon löytöjä kirpputoreilta.

Jalkineissa Psykologian Opiskelijalle tärkeintä on muodikkauden ja käytännöllisyyden lisäksi ajattomuus. Blanco-tyylisistä kaupoista hän ostaa laadukkaita moneen tilanteeseen sopivia peruskenkiä ja sitten kirpputoreilta halpoja erikoisuuksia. Eniten hän käyttää peruskenkiä. Vaatteita tulee ostettua enemmän kuin kenkiä.

Psykologian Opiskelija kokee paljain jaloin ollessa olevansa osa luontoa. Hän voisi ajatella paljasjalkakenkien muistuttavan luontoa niin materiaaleiltaan kuin värimaailmaltaan.

Kotiäiti, 28 v.

Kotiäiti pukeutuu ajan henkeen. Hän pitää juuri nyt kaupoista löytyvistä mustasta, hopeasta, harmaasta, mintusta ja korallin väreistä. Hän ei pidä tunikoista. Housut ovat trendin mukaisesti pillit joko täyspitkänä tai nilkkaluun paljastavana. Hän yrittää myös rueta pitämään kapeista hameista. Musta on vaatekaapin luottoväri. Jos hän olisi vanhempi, hän pukeutuisi kuin Paula Koivuniemi: istuviin jakkuihin ja tiukkoihin housuihin.

Tällä hetkellä Kotiäiti kokee omistavansa tylsän vähän kenkiä. Hän haaveilee siitä, että keräilisi kenkiä, jotta niitä olisi tilanteen ja mielen mukaan sekä asukokonaisuuksia viimeistelemään. Hankintalistalla ovat klassiset mustat saappaat. Niin vaatteiden kuin kenkien suhteen hän haluaisi löytää oman naisellisemmän tyylin.

Kotiäiti pitää vaatteiden tärkeimpänä ominaisuutena hyvää istuvuutta, sitä että vaatteet pukevat häntä ja korostavat oikeita asioita. Lisäksi sekä vaatteiden, että kenkien on hyvä olla käytännöllisiä. Kengissä hän suosii ajattomuutta ja merkillä on merkitystä. Tuotteiden valmistusmaalla eikä ostohetken elämyksellisyydellä ole juurikaan merkitystä. Kengät tulee ostettua yleensä kenkäkaupasta tai urheilukaupasta.

Kotiäiti ei pidä paljain jaloin liikkumisesta, koska jalkapohjat likaantuvat ja kuivuvat. Kevytjalkineita hän haluaisi sen sijaan käyttää, muttei ole vielä ostanut. Hän kaipaisi naisellisuutta jatkämäisiksi kokemuinsa malleihin. Ei kuitenkaan kukkakuoseja. Valkoinen väri voisi olla hyvä.

Toimintaterapeutti, 29 v.

Toimintaterapeutti on huomannut äitiyden myötä korottavansa sekä vaatteiden että kenkien tärkeimmäksi ominaisuudeksi käytännöllisyyden ja mukavuuden. Näitä ominaisuuksia tukee myös kestävä laatu. Tämän hetken in-juttu ovat joustavat leggingsit, pitsipaita ja ballerinat. Kesällä suosikkeja ovat farkkusortsit ja mekot. Muodilla ja merkeillä ei ole niin merkitystä vaan sillä, miltä tuntuu ja näyttää.

Toimintaterapeuttia hieman kauhistutti kyselyyn vastatessaan huomata, että ekologisuus ja valmistusmaa ovat hänen arvomaailmassaan viimeisiä. Lempikengät ovat olleet halvat, kestävät ja tuntematonta merkkiä.

Kengät ovat klassisia, ja niissä on jotain kivoja yksityiskohtia. Ne löytyvät joko kenkäkaupasta tai tavaratalon kenkäosastolta. Toimintaterapeutti vaihtelee kenkiä eri asujen kanssa. Ensisijaisesti hän panostaa vaatteisiin mutta kengätkin ovat tärkeitä.

Toimintaterapeutti on tottunut lapsesta asti menemään paljain jaloin eikä tunne kipua vaan nautintoa. Hän käytti jonkun kesän tossumaisia kevytkenkiä joka paikassa ja piti niistä kovasti.

Sisäinen Tarkastaja, 30 v.

Saksassa asuva albanialainen Sisäinen Tarkastaja arvostaa ennen kaikkea niin vaatteissa kuin kengissä laatua. Hänen tyylinsä on käytännöllinen ja ajaton. Mieli-merkkejä ovat esimerkiksi Ecco, Geox, Tom Taylor ja Esprit vaikkei merkillä sinänsä ole niin väliä.

Hän ei käytännössä käytä kovin paljon rahaa pukeutumiseen mutta panostaisi mieluummin laadukkaisiin kenkiin kuin vaatteisiin.

Toimitusjohtaja, 35 v.

Albaniassa asuva saksalainen Toimitusjohtaja vähät välittää muodista, hänelle tärkeintä on mukavuus, laatu, käytännöllisyys ja yksilöllisyys. Varsinkin kengissä mukavuus on kaiken a ja o. Merkkejä joista hän pitää on S.Oliver, Esprit, Zero, Peek & Cloppenburg, Levi's, Ara, Rieker, Nike, Sketchers.

Yleensä hän käyttää samoja kenkiä, joko lenkkikenkiä tai comfort-kenkiä. Vain erityistilaisuuksissa hän käyttää kalliitakin avokkaita, sellaisia jotka ovat mukavia malleja. Hyvät kengät ovat tärkeitä ja niistä voi maksaa. Hän ei kuitenkaan keräile kenkiä ja yleensä vanhat saavat lähteä uusien tieltä. Kahteen vuoteen käyttämättömät kengät lentävät pois automaattisesti.

Toimitusjohtaja tuntee olonsa haavoittuvaiseksi paljain jaloin kävellessä ja kävelee paljain jaloin vain kotonaan ja puutarhassaan. Hän on kokeillut

varvaskenkiä ja tunki olonsa niissä tarpeeksi turvalliseksi. Hän haluaisi ostaa sellaiset kengät, joissa tuntuu kuin olisi paljain jaloin ja kävelisi pehmeällä ruohikolla.

Ortopedi, 37 v.

Ortopedille vaatteiden tulee olla sellaisia, joissa hän viihtyy ja näyttää näiltä. Käytännöllisyys, laatu ja yksilöllisyys ovat tärkeitä. Hän rakastaa värejä ja on mieltynyt Desigual-merkkisiin vaatteisiin. Klassisempi ja siistimpi tyyli löytyy Stockmannilta Gerry Weber-vaatteista pukeutumisneuvojan avustuksella. Merkillä ei sinänsä ole merkitystä, hän ostaa, jos pitää jostain vaatteesta. Pukeutumisen tulee olla rentoa mutta naisellista.

Kenkiä Ortopedilla on hyvin runsaasti ja kaikenlaisia, lenkkikengistä korkokenkiin. Joka asuun löytyy oma pari. Hän ostaa paljon ulkomailta ja tavarataloista sekä Internetistä alennusmyynneistä. Hän pyrkii pitämään kenkävalikoimansa laadukkaana, vaikka onkin fiilisostaja. Gaborit ovat yleisesti hyviä peruskenkiä, kotoa löytyy myös Manoloja ja Louboutinit. Viimeisin hankinta matkoilta olivat kultaiset korkeakorkoiset bling bling -nilkkurit.

Paljain jaloin liikkuminen kuuluu Ortopedille mökkiolosuhteisiin. Hän on suunnitellut kokeilevansa kevytjalkineita. Hän haluaisi kauniit kengät, hänestä varvaskengät näyttävät typeriltä.

Taideyrittäjä, 55 v.

Eteläafrikkalainen Taideyrittäjä arvostaa vaatteissa eniten yksilöllisyyttä ja laatua. Merkillä on vähiten merkitystä. Jalkineissa tärkeintä on käytännöllisyys ja laatu. Istuvuus ja ulkonäkö ovat kaikessa pukeutumisessa merkittävämpää. Jalkineina hän pitää mieluiten sisäpohjasta anatomisesti muotoiltuja varvastossuja eli fitflopeja sekä ajankohtaisia saappaita. Kaapista löytyy myös iltamenoihin sopivia jalkineita. Taideyrittäjä ostaa kenkiä mistä vain hän näkee parin, joka sopii hänelle ja hänen elämäntyylinsä.

Vaeltaja, 59 v.

Vaeltaja liikkuu paljon luonnossa ja vaatteissa hänelle tärkeintä on käytännöllisyys, laatu ja ekologisuus. Muodikkuus, merkki ja yksilöllisyys eivät voisi vähempää kiinnostaa. Hän ei tee vaateostoksia marketeissa ja on vähitellen oppinut hyödyntämään myös verkkokauppoja.

Kenkiä hän hakee käyttöä varten ja niiden on oltava käytännölliset ja laadukkaat, muodilla ei ole merkitystä. Hän kuitenkin ostaa kenkiä myös pelkästään esteettisistä syistä, ei käytettäväksi. Ostokset hän tekee kenkäkaupasta, urheilukaupasta, Internetistä tai pienistä putiikeista.

3.1.1 Yhteenveto ja päätelmät

Käytännöllisyys nousi lähes kaikkien ykköskriteeriksi vaatevalinnoissa. Ainoastaan Kotiäidille vieläkin tärkeämpää oli, että vaate puukee häntä, ja Toimitusjohtajalle käytännöllisyys tuli heti mukavuuden jälkeen. Taideyrittäjä oli ainoa, jolle käytännöllisyys tuli vasta yksilöllisyyden, laadun, muodikkisuuden, klassisuuden ja ostopaikan jälkeen. Laatu oli kaikille muillekin hyvin tärkeää. Vähiten tai lähes vähiten tärkeänä ilmeni kaikilla valmistusmaa. Ekologisuuskaan ei ollut tärkeysjärjestyksessä kuin parhaimmillaan keskivaiheilla Vaeltajalla, Ortopedillä ja Toimitusjohtajalla.

Myös jalkineissa kaikkien tärkein ominaisuus oli käytännöllisyys. Toimitusjohtajalle yhtä tärkeää oli lisäksi mukavuus. Kaikille oli ajattomuus huomattavasti tärkeämpää jalkineissa kuin vaatevalinnoissa. Kaikki pitivät myös laatua tärkeänä. Valmistusmaa oli kaikille melko yhdentekevä. Ekologisuus oli todella tärkeää ainoastaan Taideyrittäjälle ja jonkin verran tärkeää Vaeltajalle. Ostopaikalla, esillepanolla ja tilanteen tuomalla elämyksellä oli jonkin verran merkitystä vain Toimintaterapeutille, muille ei juuri ollenkaan. Muodikkisuuden ja merkin tärkeys vaihteli keskivaiheilla. Pelkästään Psykologian Opiskelijalle ja Kotiäidille merkillä oli paljon merkitystä. Muodikkuus oli todella tärkeää Psykologian Opiskelijalle ja ei yhtään tärkeää Vaeltajalle.

Koska kaikille käytännöllisyys oli ensisijaisen tärkeää jalkineissa, voi kyselyhenkilöitä pitää potentiaalisesti kevytjalkineiden todellisina käyttäjäehdokkaina. Jo korottomuus tekee jalkineesta korkokenkää käytännöllisemmän. Myös keveyden ja joustavuuden voi olettaa tuntuvan käyttäjästä käytännölliseltä ja mukavalta.

3.2 Käyttäjien mielipiteet markkinoilla olevista tuotteista

Kyselyn toisessa osiossa (liite 1) pyysin käyttäjiä kommentoimaan vapaasti kahdeksaa jalkinetta, joita myydään kevytkenkinä tai paljasjalkakenkinä. Valikoin kommentoitavaksi mahdollisimman erilaisia, mutta ei kaikkein urheilullisimpia. Apukysymysten avulla kartoitin, mistä ominaisuuksista he pitivät tai eivät pitäneet, ja mitä ajatuksia jalkine herätti. Suorien puutten lisäksi halusin selvittää esimerkkien hyviä puolia.

Kuva 9. Barefoot Tess Heidi fuksian värinen ballerina (Boutiques 2013).

Toimitusjohtajan mielestä kenkä (kuva 9) on halvannäköinen ja varma keino saada rakkuloita. Monille röyhelö oli liikaa ja malli tätimäinen ja

mummomainen. Vain Sisäinen Tarkastaja ja Ortopedi todella ihastuivat tähän ja pitivät naisellisena ja eleganttina.

Kuva 10. Merrellin nahkainen kevytjalkine (Runningandrambling 2011).

Nämä kengät (kuva 10) huokuivat useimpien mielestä kävelyä. Erityisesti Toimitusjohtajan ja Sisäisen Tarkastajan makuun sopii juuri tällaiset laadukkaan oloiset peruskengät. Vaeltaja ja Taideyrittäjä voisivat kävellä näillä. Ortopedin mielestä kengät ovat rumat ja hän näkisi ne isoäidillään. Psykologian Opiskelijalle ja Toimintaterapeutille malli oli liian raskas ja maastohenkinen.

Kuva 11. Vivobarefootin Jing Jing keinonahkainen kevytballerina (Footwearlooking 2013).

Sekä Toimitusjohtaja, Ortopedi että Toimintaterapeutti eivät pitäneet tästä väristä (kuva 11). Myös lättönyys häiritsi heitä. Psykologian Opiskelijalle ja Sisäiselle Tarkastajalle tämä oli juuri oikea väri, yksinkertainen malli ja mukavannäköinen kenkä. Kotiäidille tästä tuli mieleen lasten tossut ja opettaja-ystävän vähemmän miellyttävä pukeutumistyyli.

Kuva 12. Feelmaxin Kuusa malli (Feelmax 2013).

Kotiäiti, Ortopedi, Psykologian Opiskelija ja Sisäinen Tarkastaja ihastuivat kengän (kuva 12) urheilulliseen ulkonäköön ja voisivat hieman harmaammassa arjessa käyttää. Toimintaterapeutti ottaisi ne työkengiksi erivärisenä. Vaeltaja on näitä kokeillut eikä pitänyt hinta-laatusuhteesta.

Toimitusjohtajan mielestä tämä näytti heiveröiseltä ja Taideyrittäjä ei pitänyt ollenkaan.

Kuva 13. Xero Shoesin minimalistiset huaraches-sandaalit (Xeroshoes 2013).

Varvassandaalit (kuva 13) jakoivat mielipiteet kahtia. Kotiäiti, Ortopedi, Psykologian Opiskelija ja Taideyrittäjä pitivät näitä hyvin mielisinä kesäkenkinä. Muita hiersi varpaanvälihihna ja malli.

Kuva 14. Gostin metalliketjuista punottu sukkakenkä (Gearjunkie 2013).

Sukkakenkä (kuva 14) herätti eniten tunteita ja ne olivat ristiriitaisia. Toisaalta kengät koettiin siisteiksi ja mielenkiintoisiksi, toisaalta rumiksi ja sukkamaisiksi. Kotiäidin mielipide tiivistä useimpien muidenkin ajatukset: viha-rakkaussuhde. Vain Ortopedi ainoastaan vihasi ja Vaeltaja ja Taideyrittäjä oitis ihastuivat.

Kuva 15. Sue Kenneyn käsintehty Earthies pohjattomat jalkineet (Suekenney 2013).

Taideyrittäjä ihastui näihin (kuva 15) ja ostaisi paljasjalkakengikseen. Kaikkia muita pohjattomuus hämmensi ja he kokivat tämän liian balettimaiseksi ja hankalannäköiseksi.

3.3 Päätelmät

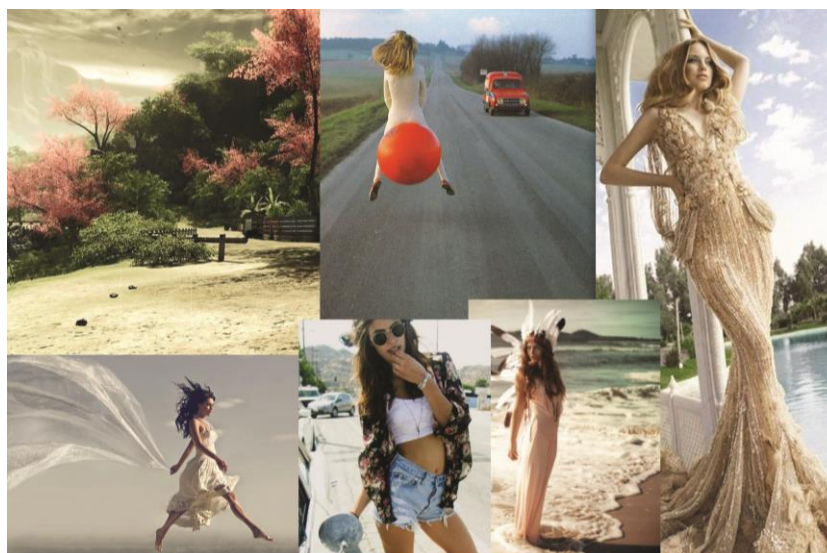
Käyttäjät ovat hyvin erityyppisiä. Mitä toinen vihaa, toinen rakastaa. Esite-tyissä olemassa olevissa jalkineissa ei ollut yhtään sellaista, josta kaikki olisivat yksimielisesti pitäneet todella paljon. Yllättävän monet pitivät ko-keilemastani Feelmaxin Kuusa jalkineesta (kuva 12), mistä tulkitsen, että käyttökenkänä urheilullinen tylsätkö malli on turvallinen valinta. Punottu-ten sukkenkien (kuva 14) suosiosta päättelen, että massasta mielellään erotutaan. Yllätyin myös, kuinka monet eivät pitäneet ballerina-malleista (kuvat 9 ja 11), joista itse pidin. Kyselyn perusteella käyttäjien mukaan ot-taminen suunnitteluun tuntui entistä merkityksellisemmältä.

Osittain rivien välistä tulkittuna suurin osa käyttäjistä on tyyllisesti mel-ko oman tiensä kulkijoita ja avoimia uusille ratkaisuille. Tyyli vaikuttavat olevan toisistaan hyvin erilaisia. Mitään selkeää tyyllistä suuntaa en ky-selyn perusteella saanut. Suunnittelun näkökannalta otan huomioon, että tarjoan tarpeeksi monipuolisia, mutta käytännöllisiä tuoteideoita – myös sellaisia, joista en itse pidä.

4 IDEOINTI

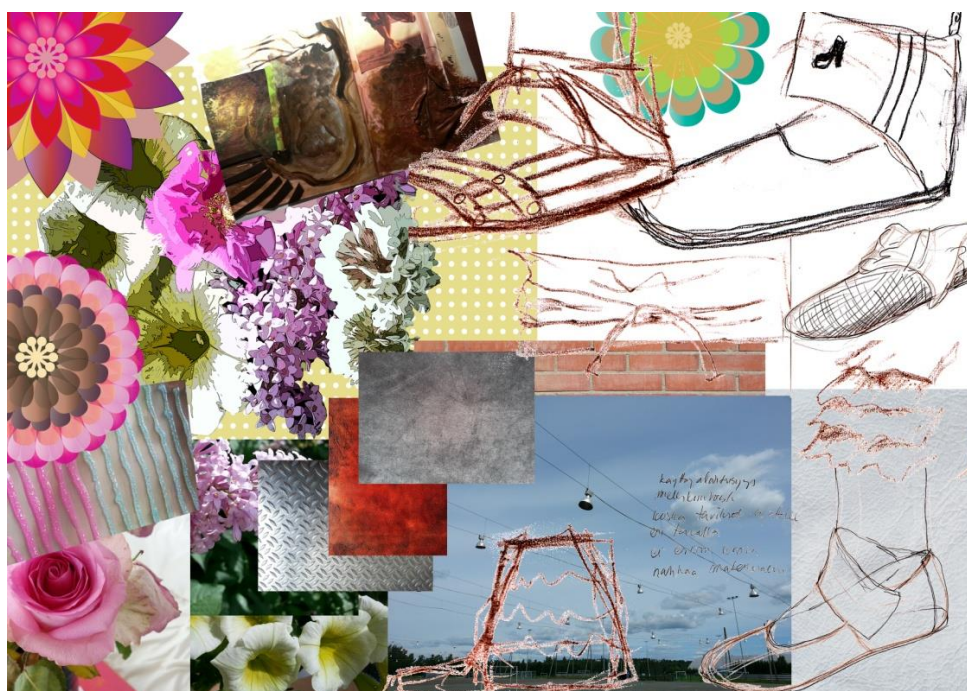
Raamit ideoinnille muodostuivat siitä, että kengissä ei ole korkoa, niissä on ohut pohja, tilava kärki, sellainen kiinnitys, että jalka pysyy paikoillaan ja ne ovat käytännölliset. Mielessäni oli ollut viedä paljasjalkaisuus-idea pohjattomaan kenkään asti, mutta koska käyttäjistä vain yksi innostui poh-jattomuudesta (kuva 15), rajasin ajatuksen pois.

Taustateorian, havainnot ja käyttäjäkyselyn sisäistäneenä piirsin ensim-mäiset ideat paperille. Yrityksen näkökannalta halusin, että kevytjalkineiden lähtökohta on luonnollisuus ja vapaudentunne. Jatko-ideointia etsim-ällä Internetistä mielenkiintoista kuvamateriaalia näistä teemoista. Loin tunnelmataulun kuvista (kuva16). Tulostin kuvat ja liimasin luonnoskir-jaan yhden kuvan jokaiselle sivulle tai aukeamalle. Sivu kerrallaan piirsin, maalasin tai askartelin kaiken inspiroivan aineiston, jonka ammensin ku-vasta. Aineisto saattoi olla muoto, väri, materiaali, pintatuntu, tunnelma, assosiaatio jne. En pyrkinyt tässä vaiheessa tuottamaan uskottavia kengän muotoja vaan kirjaamaan ylös ideoita ja yksityiskohtia.

Kuva 16. Paljasjalkaisuuden tunnelmiin perustuva tunnelmataulu.

Liikuin luonnossa ja kaupungilla kuvaten pintastruktuureja, värejä, kasveja ja tunnelmaa. Kuvasin erilaisten nahkojen ja kankaiden pintaa. Tein strukturi kokeiluja sekatekniikoilla. Lestin muotona toimivat eri suunnista otetut kuvat omasta paljaasta jalastani. Tulostin ja monistin näitä kuvia ja luonnostelin kenkien muotoja jalan päälle. Piirsin sekä jalka apuna että ilman. Vaihtelin eri piirustus- ja maalausvälineitä pitääkseni luonnostelun tuoreena. Käsini tuotetuissa kuvissa määrä oli tärkeintä. Kun ideoita oli paljon ja tyhjentävästi, valitsin mielenkiintoisimmat ja jatkoin työskentelyä tietokoneella. Kuvassa 17 on koottuna joitain ideointivaiheen prosesseja.

Kuva 17. Ideointiprosessia.

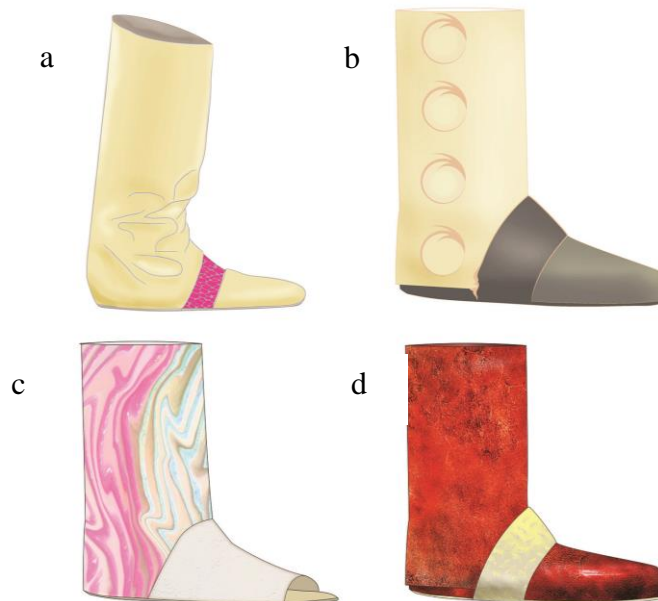
Tein printtejä ja printtikokeiluja ottamistani kuvista. Testailin eri värejä ja efektejä. Piirsin kukkakuvioita alusta asti. Hain pintamateriaaleiksi sopivia kuvia ja printtejä myös trendisivusto-MPDclick:istä, jossa on suunnitteli-joille tarkoitettua materiaalia. Kokeilin kenkämalleihin eri väri- ja printti-variaatioita.

Käyttäjähdoikkaille kokosin kommentoitavaksi 23 kevytjalkineluonnosta. Jaottelin luonnokset kuudeksi tuoteideakuvaksi. En halunnut ohjata käyttäjien ajatuksia mihinkään suuntaan, joten nimesin tuoteideakuvat yksinkertaisesti luvuin. Lähetin kuvat Google-kyselylomakkeella siten, että jokaisen kuvan alla oli tila vapaalle kommentoinnille.

4.1 Tuoteideat ja käyttäjien kommentit

Viittaan tuoteideakuvissa ja tulevissa konseptikuvauksissa kappaleessa käsiteltävän kuvan tuotteisiin kirjaimilla, jotka löytyvät jokaisen tuotteen vierestä.

Koska olemassa olevia kevytjalkineita on hyvin vähän saappaina, halusin ehdottomasti ideoida saappaita (kuva 18). Varren kasvaessa kevytjalkine tulee painavammaksi, mutta en miettinyt sitä. Muodon pyrin saamaan mahdollisimman kauas nyrkkeilysaapastyylistä, jollaisia olin havainnut olevan markkinoilla. Piirsin varteen reilusti leveyttä. A:sta tein vertailun vuoksi siromman ja pehmeämmän version. Leveävartisissa saappaissa pitäisi olla sisäpuolelle integroituna nilkkapala, joka pitää jalan paikoillaan. B:ssä ja d:ssä jalan rinnan päällä oleva kappale voisi toimia joko kiristimenä tai saumojen piilottajana. C:n varren kuosi on tulos askartelukokeiluistani. Kärjen jätin avoimeksi testatakseni käyttäjien vastaanottoa. D:stä yritin tehdä kaikin puolin oudon.

Kuva 18. Tuoteideakuva 1

Ajatus saappaista kevytjalkineina (kuva 18) miellytti kaikkia muita paitsi Kotiäitiä, joka yhdisti kevytjalkineet ainoastaan kesään. Hän piti kyllä c:n avokärjestä sekä a:n ja c:n kuoseista. B ja d olivat hänelle aivan liian laattikomaiset. Toimintaterapeutti piti saappaista - eniten a:sta, joka näyttää pehmeältä ja kevyeltä. C tuli kakkosena jännällä ja mielenkiintoisella värillä, aukko toi plussaa. B oli hänen mielestä hyvin aamutossumainen ja voisi näyttää luonnossa tosi kivalta. D:n väriä inhosi Toimintaterapeutin lisäksi Psykologian Opiskelija. Tyyllillisesti Psykologian Opiskelijan mieleen oli eniten a ja c, kuten edellä mainittujenkin – avokärjestä hän ei tosin pitänyt. Saappaitahan pidetään vain syksyllä ja talvella. B:stä hänelle tuli mieleen avaruus, negatiivisessa mielessä. Vaeltaja piti myös eniten a:sta ja mietti käyttötärpeekseen vaikkapa saaristoa, missä on hyvä suojautua käärmeiltä.

Toista koulukuntaa edusti Toimitusjohtaja, Sisäinen Tarkastaja ja Ortopedi, joiden kaikkien lempisaapas (kuva 18) oli d nimenomaan värin vuoksi. He eivät myöskään pitäneet avoimesta kärjestä. Toimitusjohtajan mielestä vaaleat värit saappaissa ovat liian epäkäytännölliset.

Taideyrittäjä näki kaikki mallit (kuva 18) muodikkaiden 16 - 36 -ikäisten tyttöjen jaloissa. Hän muistutti, että onhan avokärkisen c:n materiaali myös kesäistä.

Seuraavassa tuoteideakuvassa (kuva 19) esittelin nilkkakenkiä. B, c ja d ovat hyvin sukkamaisia ja tehty ohuesta joustavasta nahasta tai muusta toiminnallisesta kevyestä materiaalista. Korkea nilkka ja jalanmyötäisyys pitävät jalkineen hyvin paikoillaan mutta eivät rajoita liikettä. D:n ajatus on yksinkertaisesti minimalismi – kenkä jossa ei ole mitään. C:ssä nilkkoja koristaa nahkaan printatut korut. Vaikeuksia tuotti säilyttää neonvärit kuvankäsittelyohjelmassa mutta b:n tarkoitus on erottua räikeydellä. A on myös hyvin jalanmyötäinen, mutta nilkkaan tein volyyymiä röyhelöllä.

Kuva 19. Tuoteideakuva 2

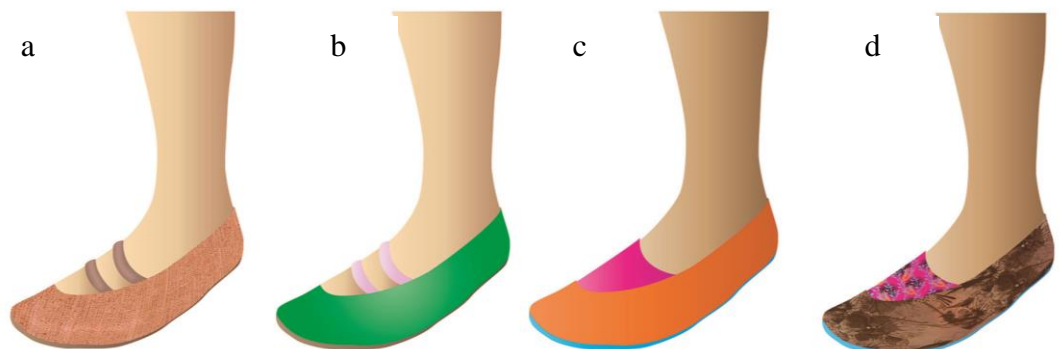
Yleisesti ottaen kaikki pitivät tämän tuoteideakuvan (kuva 19) jalkineista ja Toimintaterapeutin sanoin: enemmän kuin saappaista. Psykologian Opiskelijan mielestä aivan kaikki olivat kauniita, eikä hän voinut laittaa niitä paremmuusjärjestykseen.

A:sta (kuva 19) pitivät kaikki. Sisäisen Tarkastajan mieleen tuli hieman keskiaika, mutta kun kengät yhdistäisi yksinkertaisiin vaatteisiin, näyttäisi takuulla hyvältä. Myös Psykologian Opiskelija visualisoi a:n heti farkkulookkiinsa ja Vaeltaja monen tyyliin asukokonaisuuksiin. Vaeltajan mielestä a on kuin tehty hänelle: siinä on sopivasti leikkisyyttä ja ronskia otetta. Vain Toimintaterapeutti ei oikein innostunut a:n kuosista, vaikka mallina kenkä oli hänen suosikkinsa näistä neljästä.

Suurin osa piti b:stä (kuva 19) ainakin jossain määrin. Taideyrittäjän mielestä b on eloisa ja nuorekas. Kotiäidin mielestä se on todella rohkea. Sisäinen Tarkastaja piti sitä kerrassaan makeana. Toimintaterapeutti piti mustavihreästä kuvioinnista mutta oudoksui sinistä raitaa. Psykologian Opiskelijan mielestä sininen raita poikkeaa niin paljon, että se on juuri kengän juttu. Vain Toimitusjohtajalle b oli liian futuristinen eikä sopisi minkään hänen asukokonaisuuksiinsa.

Koruprintti pehmeällä nahalla (kuva 19) oli kaikkien mieleen (c). Tämä oli Ortopedin suosikki näistä neljästä. Koruton minimalistinen d oli Toimitusjohtajan suosikki. Myös Psykologian Opiskelija, Taideyrittäjä ja Sisäinen Tarkastaja ihastuivat d:hen. Kotiäiti ja Toimintaterapeutti pitivät d:tä aivan tylsänä.

Kolmannen tuoteideakuvan (kuva 20) muodostivat ballerinatyylliset, mutta sukkamaiset kevytjalkineet. Osa käyttäjistä piti esittämistäni olemassa olevista ballerinakevytjalkineista. Väriksi en ottanut keltaista, koska Toimitusjohtaja, Ortopedi ja Toimintaterapeutti eivät olleet pitäneet keltaisesta (kuva 11). Malleissa pyrin mahdollisimman yksinkertaiseen muotoon. Väri variaatioiksi valitsin a:han luonnonläheisen, b:hen omasta mielestäni epämiellyttävän ja kammottavan, c:hen energisen ja d:hen kahden printin iloisen yhdistelmän.

Kuva 20. Tuoteideakuva 3

Tyyllillisesti tämän tuoteideakuvan (kuva 20) kengät olivat erityisesti Ortopedin ja Toimintaterapeutin mieleen ja he pitivät eniten d:n väriykestä. Psykologian Opiskelijallekin nämä ovat hyviä peruskenkiä, ja hän piti vä-

riyhdistelmistä. Kotiäidille ja Vaeltajalle näistä tulee mieleen jumppatosut, eivätkä ne herättäneet mitään mielenkiintoa. Suuria tunteita ei myöskään noussut Toimitusjohtajalle, häntä huoletti lisäksi, tekisivätkö remmit rakkuloita. Taideyrittäjä piti näitä sisällä pidettävänä kotitossuina mutta huomautti, että jos venykkeet ovat elastista kangasta eikä kuminauhaa, ne olisivat kyllä hyvin miellyttävät käyttää.

Neljännän tuoteideakuvan (kuva 20) muodostivat kevytjalkinesandaalit. Inspiraationa oli keveys. Pohjat ovat ohuita ja taipuisia ja ne ovat kiinnitetynä päällisiin sen verran, että ne pitävät muotonsa. A:n päällismateriaali on kevyttä, kimmoisaa ja muotoon palautuvaa. B:n pitsimäinen päällinen kiinnittyisi jalkineen sisäpuolella laajemmalla alueelta pohjaan. C:ssä halusin tuoda hempeisiin väreihin särmikkyyttä pitkillä niiteillä. D:stä tein niin tavanomaisen kuin mahdollista.

Kuva 21. Tuoteideakuva 4

A (kuva 21) herätti pääosin positiivisia tunteita. Toimitusjohtaja, Taideyrittäjä ja Psykologian Opiskelija innostuivat a:sta, jos se olisi mukava jalassa. Ortopedi, Sisäinen Tarkastaja ja Toimintaterapeutti suhtautuivat a:han hämmennyksen sekaisella mielenkiinnolla.

Vielä enemmän Taideyrittäjä innostui b:stä ja ottaisi vaatekaappiinsa tusinan erilaisia jokaista asua varten. B oli myös Toimintaterapeutin suosikki. Kotiäidin mielestä b on tyttömäinen opettajien kenkä. Psykologian opiskelija lähtisi näillä rannalle näyttämään söpöltä. C ja d koettiin peruskengiksi, jotka on jo nähty mutta, joita silti kovasti pidetään. Kotiäiti piti niitten yhdistämisestä hentoihin väreihin – mustan kanssa se ei toimisi hänelle. Niitit eivät herättäneet muissa intohimoja. Psykologian Opiskelija piti rokkiasenteesta mutta niitten epäkäytännöllisyyden takia jättäisi ostamatta.

Vaeltajaa epäilytti, miten ohut pohja pitää muotonsa lerppumatta sandaaleissa. Myös Sisäistä Tarkastajaa huoletti koko kategorian kenkien heiveröinen rakenne. Ainoastaan d oli hänen mielestään tarpeeksi tukevan näköinen.

Viides tuoteideakuva (kuva 22) muodostui nilkkakengistä, mutta ei niin sukkamaisista kuin kuvan 19 nilkkakengät. Näiden kenkien tarkoitus on olla näyttämättä kevytkengiltä. Kenkien sisällä olisi piilossa säätömahdollisuus hölskymisen estämiseksi. A ja b ovat tenniskenkämäiset vapaa-ajan kevytjalkineet. Kiinnityksenä ei ole näkyvää nauhoitusta, koska se vaihtoehto olisi ollut urheilullisemmän näköinen. A:ssa edessä oleva vetoketju on koristeena, b:ssä toiminnallisena. A:han yhdistin MPDclick:istä löytämiäni kuvia ja printtejä ilmeikkääksi kokonaisuudeksi. B:n on tarkoitus olla väreiltään neutraalimpi, mutta silti mielenkiintoinen. C:n nilkkaosion kuosin tein kokonaisuudessaan itse piirtämällä kukat Illustratoriissa. Mielestäni kuosista tuli hirvittävä, joten laitoin sen kenkään. Tarkoitushan oli etsiä myös omasta mausta poikkeavia mielipiteitä. D:stä tein neutraalimman version.

Kuva 22. Tuoteideakuva 5

Koko kategoria (kuva 22) herätti pääosin positiivisia ajatuksia. A:sta ja b:stä pitivät todella paljon aivan kaikki. Vetoketjua pidettiin pirteänä ratkaisuna ja kuosit näissä miellyttivät kaikkia. Toimintaterapeutti, Ortopedi, Kotiäiti ja Psykologian Opiskelija hullaantuivat erityisesti a:han. Toimitusjohtaja valitsisi neutraalimpana b:n vaikka piti myös a:sta. Häntä tosin huoletti hankaisiko vetoketju. Vaeltaja arveli, että vetoketjun ansiosta kengillä voisi myös juosta.

Psykologian Opiskelija ja Toimintaterapeutti pitivät c:n ja d:n (kuva 22) farkkuyhdistelmäkuosista. Nämä olivat myös Toimitusjohtajan mieleen. Sisäisen Tarkastajan mielestä d oli aika tylsä. Taideyrittäjä ei poistuisi talostaan c:llä ja d:llä mutta voisi pitää niitä sisätiloissa.

Viimeisessä tuoteideakuvassa (kuva 23) ovat loput. Ideoin kevytjalkineiksi tavanomaisien kesäkenkien näköisiä kenkiä (a ja b). A:n ajatuksena oli yksinkertaisuus ja kulmikkaus. Värit poimin Photoshopin pipettityökalulla inspiraationa olleesta maisemakuvasta. B:n kukka- ja pallokuosin tein itse yhdistelemällä ottamiani kuvia, piirtämällä Illustratorissa ja muokkaamalla Photoshopissa. C:stä tein urheilullisen, mutta naisellisen värikkään.

Kuva 23. Tuoteideakuva 6

Ortopedin mielestä nämä (kuva 23) olivat hyvin peruskengännäköisiä. B:n väryksestä hän tosin piti, kuten pitivät kaikki muutkin. Toimintaterapeutin mielestä b oli heti kakkonen pöllökengän (kuva 22, a) jälkeen. Hän piti eri kuosiyhdistelmistä – siitä että kukkaa, palloa ja tekstuuria oli samassa kengässä.

Toimitusjohtajan mieleen oli eniten a (kuva 23). Taideyrittäjälle a oli karski miestossu, josta b on sen naisversio. A:n malli miellytti Psykologian Opiskelijaa ja Toimintaterapeuttia mutta kumpikin inhosi väriä. Toimintaterapeutille väristä tuli mieleen lähinnä tonttu. Hän ei myöskään pitänyt terävästä leikkauksesta punaisen ja harmaan välillä.

C:stä (kuva 23) kaikki pitivät oikein paljon. Sitä pidettiin naisellisena ja sporttisena. Vaeltaja yhdistäisi c:hen tuen kaariholville.

4.1.1 Yhteenveto ja päätelmät

Seuraavaan kuvaan (kuva 24) on koottu jokaisen käyttäjän mieltymykset tuoteideoista. Osa valinnoista koski vain kuosia tai mallia, mutta kuvaan en eritellyt niitä tarkemmin, koska toistuvat suosikit olivat niin selkeitä. Kuvan alimmaisena ovat kaikkein suosituimmat. Näistä suurin osa piti todella paljon - sekä malleista että kuoseista.

Psykologian
Opiskelija

Kotiäiti

Toimintaterapeutti

Sisäinen Tarkastaja

Toimitusjohtaja

Ortopedi

Taideyrittäjä

Vaeltaja

KAIKKEIN SUOSITUIMMAT

Kuva 24. Yhteenvedo käyttäjien mieltymyksistä

Olin yllättynyt ja tyytyväinen, kuinka kahdeksan hyvin erityylisten naisten valinnoissa oli selkeästi myös samat suosikit. Tästä päättelin, että jos muotoilu on hyvää, käyttäjäkunta on tyyllisesti laajempi. Sain luottamusta omaan arvostelukykyyneeni, koska ratkaisut, jotka olin tietoisesti tehnyt vastoin omaa makuani, saivat vain vähäistä kannatusta.

Käyttäjien kyselyssä ilmitullut käytännönläheisyys sokaisi minut pysymään melko turvallisella linjalla. Olin todella yllättynyt, että läpinäkyvää siipiä muistuttavaa ulokkeellista kenkää (kuva 21) jopa aikuisemmat Toimitusjohtaja ja Taideyrittäjä pitivät ihan oikeana vaihtoehtona pitää jalassa. Kaikki myös pääosin pitivät kirkkaista väreistä ja muista uudeltaisista malleista. Kaikki tavanomaisesta poikkeava herätti lähes pelkästään positiivisia tunteita kaikissa. Monet kuitenkin järkeilivät, että kaupat tulisi ehkä kumminkin hillitymmästä mallista.

5 KEVYTJALKINEKONSEPTI

Käyttäjien kommenttien perusteella hahmottui selkeästi kolme teemaa, joista muodostin toimivan kevytjalkinekonseptin. Kaikki erilainen herätti mielenkiintoa, siten yhden teeman sisältö on huomiota herättävyys ja erottuvuus. Reippaat ja hauskat kuosit ihastuttivat, joten toisen teeman sisältö on iloisuus ja käytettävyys. Neutraalinväriset perustyylikkäät kengät jollain yksityiskohdalla saivat aikaan ostotunteuksia, joten kolmannen teeman sisältö on ajattomuus.

Nimesin teemat Sisäänheittäjiksi, Näpsäköiksi ja Klassikoiksi. Etsin visuaalista inspiraatiomateriaalia näiden teemojen muodostamien tunnelmien perusteella. Tein teemoille eri tunnelmataulut (kuvat 25, 26 ja 27). Jatkoin luonnoskirjatyöskentelyä samalla tavoin kuin edellisessäkin vaiheessa. Piirsin jokaisesta kuvasta kaiken inspiroivan aineksen. Tällä kertaa kuvat olivat värimaailmaltaan ja tunnelmaltaan yhtenäisemmät jokaisessa teemassa. Testailin ideoita myös kolmiulotteisena askartelemalla paperia patasjalan ympärille. Etsin lisäksi uusia päällismateriaaleiksi soveltuvia ratkaisuja. Tunnelmakuvien perusteella muodostin teemojen värimaailmat.

Kuva 25. Sisäänheittäjät-teeman tunnelmataulu.

Kuva 26. Näpsäkät-teeman tunnelmataulu.

Kuva 27. Klassiset-teeman tunnelmataulu.

Esittelin konseptin käyttäjille kommentoitavaksi Google-kyselylomakkeella samalla tavoin kuin luonnoksetkin. Sisällytin teemoihin edellisen vaiheen käyttäjien suosikit sellaisenaan tai jonkin verran muunneltuina. Käyttäjille annoin vapauden olla kommentoimatta toistamiseen samaa tuotetta.

5.1 Sisäänheittäjät-teema

Sisäänheittäjien (kuvat 25 ja 28) tarkoitus on herättää huomiota ja erottua. A:n kuosia tehostin värikkäämmäksi edelliseen vaiheeseen verrattuna. Myös b sai uuden kuosin. Oikeanväristä naisellisen kukkaista punaista

hain pitkään. Päälliset kaikissa olisivat esimerkiksi pehmeää nahkaa. C:hen olen sijoittanut kalannahkakuosia, koska teeman idea on erottuvuus. Aito kalannahka ei ole käytännöllinen jalkinemateriaali, mutta se herättää huomiota. Sisäänheittäjä-teeman jalkineissa on rakenteellisia laadukkaita yksityiskohtia. Nilkan yksityiskohdat b:ssä ja c:ssä tuovat malleihin hieman turhamaisuutta.

Saappaista (kuva 28) tein selkeästi kesäkäyttöisiä. D:n, e:n ja f:n tarkoitus on erottua, pukea ja koristaa. Ne ovat sandaaleja, mutta näyttävämpinä. Saappaat ovat keveitä mutta niissä on varsissa integroituna kevyt joustava tuki, joka estää varren laskeutumasta. Saappaiden pohja on ohut, mutta se on reunoilta muodonnettu hieman nousemaan, jotta jalka pysyy paikallaan. D:n saappaanvarteen voi printata oman mieleisen kuvan. E ja f kuvaavat liehukkeiden asettelua. Magneettikiinnityksen avulla liehukkeet voi asetella raidoiksi saappaan varteen. Vaihtoehtoisesti liehukkeet voivat liehua vapaasti.

Kuva 28. Sisäänheittäjät

5.1.1 Käyttäjien kommentit

Psykologian Opiskelija piti Sisäänheittäjät-teeman jalkineita (kuva 28) tosi erikoisina ja avaruudellisina. Sisäiselle Tarkastajalle teeman jalkineet olivat liian yliampuvia ja hän arveli, että ne todella herättäisivät huomiota ja soveltuisivat ihmisille, jotka haluavat erottua. Itse hän voisi harkita ainoastaan a:ta. Psykologian Opiskelija piti a:n väritystä upeana. Kotiäidistä pelkistetty olemus ja erottuva värimaailma olivat hyvä yhdistelmä. Myös Toimitusjohtajaa miellytti a:n kokonaisuus. Toimintaterapeutti piti mallis-

ta ja väreistä mutta raitoja hän ei kokenut omikseen. Taideyrittäjä näki jo, että suurin osa ihmisistä kaikkialla käyttäisi a:ta.

B (kuva 28) ihastutti kaikkia. Erityisesti Ortopedi ja Toimintaterapeutti osaisivat kengät heti. Toimintaterapeutin mielestä kenkä on kuin ruusu. Vaeltajaakin miellytti pehmeä luontoyhteys.

Taideyrittäjän mielestä c:n (kuva 28) muotoilu on karkea, muttei huono. Kotiäiti piti nilkanympäryksestä ja rohkeista väreistä. Myös Toimintaterapeutti, Toimitusjohtaja ja Vaeltaja pitivät c:stä.

D:n (kuva 28) muotoilusta ja printattavan kuvan ideasta innostuivat kaikki. Kuosi ihastutti jo sellaisenaan, mutta Ortopedi visualisoi siihen oitis kukkia - jos malli sopisi myös isopohkeiselle. Psykologian Opiskelija laittaisi saappaanvarteen trooppisen maiseman. Taideyrittäjän mielestä saappaat pukisivat pitkä- ja hoikkasäärisiä, ja saappaan tukiranka ei saisi olla tunnettavissa. Hänestä f olisi hitti Amerikassa. Psykologian Opiskelijan mielestä e ja f olivat niin erikoisia, että ne pitäisi nähdä jalassa, toimisivatko ne. Kotiäiti ei innostunut hapsuista eikä ruskeasta nahasta. E:n ja f:n muutkaan värit eivät olleet hänen mieleen, mutta tarkemmin ajateltuna e voisi olla erivärisenä ”melko magee jalassa”. Toimitusjohtaja ei vielääkään lämmennyt avokärkisille saappaille. Magneettikiinnitys herätti kaikissa mielenkiintoa.

5.2 Näpsäkät-teema

Näpsäkät ovat katupukeutumisen kivijalka (kuvat 26 ja 29). Teema pitää sisällään yksinkertaisia nilkkureita ja sandaaleja, joissa on pehmeät pirteät värit ja paljon printtejä. Päälliset ovat nahkaa, kangasta, paljetteja... Teema on iloinen ja reipas vapaa-ajan kaunistus. Jalkineet ovat superkevyitä ja käytännöllisiä.

Teema rakentui c:n ympärille (kuva 29). Jokainen käyttäjä piti edellisessä vaiheessa värikkäästä pöllökengästä. Näpsäkköihin liittyy hauskuus ja nenäkyys. Kevytjalkineen idea on, ettei se häiritse jalan luonnollista liikettä. A-d ovat nilkasta kiinnitettäviä ja säädettäviä, koska siten jalkine pysyy hyvin jalassa. E:ssä ja f:ssä kiinnitys ja pieni säätö ovat nilkkaa alempana piilotettuna perhos- ja silmäkoristeiden alle. Värit ja kuosit pidin nuorekkaana, käytännöllisinä ja ei kovin räikeinä. A:n ruskea materiaali on kalanahkaprintattua muun eläimen nahkaa tai keinoainetta. B:n paljettisandaalin vuori on pehmeää materiaalia, jotta se olisi mukava jalassa.

Kuva 29. Näpsäkät

5.2.1 Käyttäjien kommentit

Ortopedin mielestä kaikki (kuva 29) olivat ihanan näköisiä. Psykologian Opiskelija piti Näpsäköitä hauskoina ja kätevinä kävelykenkinä kesällä. Ne suojaisivat ja tukisivat tarpeeksi mutta jalat ei kuitenkaan pakahtuisi. Myös Sisäiselle tarkastajalle teeman jalkineet olivat kevään ja kesän ruumiillistuma ja hän piti vaaleista väreistä.

Kotiäiti käyttäisi kaikkia paitsi a:ta (kuva 29), koska hän ei pidä ruskeasta ja perhoset ja pöllöt ovat nyt pop. Taideyrittäjän mielestä a oli söpö ja möisi hyvin Afrikassa, koska näyttäisi upealta tummalla iholla. Toimintaterapeutin mielestä malli oli nätti ja erikoinen, ja siihen ihana sinertävä kangas antaa sävyyksen. Hän todellakin pitäisi.

Toimitusjohtaja ostaisi kaikki paitsi b:n (kuva 29), koska hän ei halua varpaiden väliin mitään. Samasta syystä myös Sisäinen Tarkastaja jättäisi b:n väliin. Kotiäidin mielestä b on teeman kevyin ja rohkein. Psykologian Opiskelija arvosti b:n koristelua. Toimintaterapeutti piti mallista, muttei koristelusta. Taideyrittäjä näki tämän oivana iltasandaalina rantabileisiin. Häntä tosin huolesti, että pohjan ulkopuoli menettäisi muotonsa.

C (kuva 29) oli Toimintaterapeutin suosikki edelleen vaikka monia hienoja malleja oli tullut lisää. D:n printtiä hän piti upeana ja värejä mahtavina. Taideyrittäjästä d oli söpö ja e nuoren valkoishoisen fantasiajalkine. Psykologian Opiskelijaa sykähdetti c:n ja e:n kauneus. Toimitusjohtaja kerras-

saan rakastui e:hen. Toimintaterapeutti piti siitä, että perhonen on kaunis ja hento vaikka onkin niin suuri.

Vaeltajaa f (kuva 29) vetosi katseellaan. Pelkistetty silmä vei hänen huomionsa. Taideyrittäjän mielestä silmäkoriste on hyvin futuristinen ja häntä huoletti, että se taipuisi ajan kanssa. Toimintaterapeutin mielestä koriste on yksinkertaisen kaunis ja hyvällä tavalla huomiota herättävä, vaikka jalkine muuten oli tästä teemasta tylsin.

5.3 Klassiset-teema

Klassiset (kuvat 27 ja 30) muodostui käyttäjien tarpeesta jalkineiden ajattomuuteen ja taipumuksesta valita hillitympi, koska se olisi käytettävämpi. Klassiset-teeman jalkineilla on minimalistinen ulkonäkö jollain yksityiskohtalla, jujulla. Yksityiskohta voi olla koru, kuosi, kontrastiväri tai poikkeava leikkaus. Lähtökohta teemalle oli e:n aiempi suosio. Värit ovat hillityt ja elegantit. Materiaalit ovat laadukasta ja kevyttä pintanahkaa.

A:ssa (kuva 30) on matala leikkaus, mutta kengän saa kiinnitettyä hyvin jalkaan irrotettavan kimaltelevan nilkkaremmin ansiosta. Nilkkaremmi tuo juhlallisuutta hyvin yksinkertaiseen jalkineeseen. Myös b on nilkkaremmin ansiosta hyvin jalassa pysyvä. Kiinnitys on korun alla. C:ssä ja d:ssä säätelevät venykkeet ovat piilossa kengän etuosan rakenteissa antaen ulkomuodolle yksinkertaisen ja karsitun ilmeen.

Kuva 30. Klassiset

5.3.1 Käyttäjien kommentit

Kotiäidin mielestä teeman Klassiset (kuva 30) jalkineet ovat todella klassisia – kauniita ja yksinkertaisia. Psykologian Opiskelijalle Klassiset olivat yksinkertaisen kauniita, ehkä vähän liian yksinkertaisia hänen makuunsa. Sisäinen Tarkastaja piti teeman jalkineita viehättävinä ja elegantteina.

Taideyrittäjän mielestä sana ”klassinen” ei kuvannut a:ta (kuva 30). Hänestä jalkine ei näytä mukavalta. Toimitusjohtaja ei pidä vetoketjuista, joten häntä ei innostanut vetoketjukiinnitteinen a. Kotiäiti piti mallia kömpelönä mutta arveli, että oikeana jalkineena se olisi muovautuvamman näköinen. Psykologian Opiskelija piti nilkkaremmesta sekä a:ssa että b:ssä. Toimintaterapeutin mielestä kengän muuntelevuus oli hyvä asia a:ssa. Nilkkaosan kanssa kenkä on tyylikäs, ilman nilkkaosaa, helppo ja simppele.

Ortopedi piti Klassisista a:sta ja b:stä (kuva 30) oikein paljon. Vaeltaja voisi kuvitella ”namittelevansa” joskus b:n tyyliin. B oli myös Sisäisen Tarkastajan ja Toimintaterapeutin suosikki. Toimintaterapeutille kengästä tuli mieleen lapsuuden barbileikit ja tämmöisissä voisi tuntoa itsensä juhlavaksi ilman korkeita korkoja. Kotiäidin mielestä kengässä oli särmää ja ”aladdinimaisuutta tai jasminaisuutta” – toisin sanoen se on taianomainen jalkine. Taideyrittäjälle korukivi oli liian hienostunut elementti tähän malliin.

C (kuva 30) ilmensi Taideyrittäjälle klassisuutta ja tämän parin hän haluaisi. Myös Kotiäidin suosikki oli c kuosin ja miellyttävännäköisen kiinnityskohdan vuoksi. Toimintaterapeutin mieleen c ei jäisi. Hänestä d muistutti puukenkiä, mutta oli kaikessa yksinkertaisuudessaan jotenkin hieno. Toimitusjohtaja piti erittäin paljon kaikista c:stä, d:stä ja e:stä. E oli ollut kaikkien suosikki jo aiemmin – kuten Taideyrittäjä sanoi: hänen toinen minä.

5.4 Yhteenveto

Konseptin eri teemat toimivat kokoamaan erityyiset käyttäjät. Kommentteista ei ollut yllättävää, että mikä oli innostuttavaa yhdelle, oli kauhistuttavaa toiselle. Kokonaisuudesta kaikki kuitenkin löysivät itseä todella innostavat tuotteet. Jälleen myös ilmeni suosikkeja, jotka olivat kaikille tai lähes kaikille yhteisiä. Käyttäjien erilaisuudesta huolimatta monet korostivat paljon samoja hyviä ja huonoja asioita. Sisäänheittäjät teemassa kaikki pitivät ajatuksesta yksilöidä tuote omalla kuvalla, kukaan ei innostunut hapsuista mutta kaikista oli hyvä idea saada ne kuriin magneetilla. Näpsäköistä ja Klassisista kaikki löysivät oman suosikin tai useamman - jonkun, joka todella herätti tunteita. Teemoina Näpsäkät ovat ehkä aavistuksen enemmän kokonaisuutena nuorempaan makuun ja Klassiset hieman aikuisempaan makuun. Sisäänheittäjät herättivät kaikissa tuntemuksia iästä riippumatta.

Konseptin avulla sain kartoitettua, minkälaisia kaikenlaisia kevytjalkineita voisi olla olemassa ja minkälaisia ominaisuuksia niissä voisi olla. Seuraavassa on listattu yhteenveto konseptista tältä näkökannalta:

- Kevytjalkineille lisää käyttötarkoituksia maaston lisäksi: kadulle, töihin, juhliin, bileisiin
- Päällismateriaalit: nahka, kankaat, paljetit, korut
- Yksilöllisyys: omalla kuvalla printattu päällisnahka, muunneltava rakenne
- Muunneltavuus: irrotettava nilkkaremmiin, magneettikiinnitteiset liehukkeet
- Käytettävyys: vetoketjukiinnitys, piilotettuja venykeitä, joustava, kevyt, myötäilevä materiaali, helppo sujauttaa jalkaan, ei nauhojen sitomista, pohja tasainen tai muotoiltu ja reunoilta korotettu
- Turhamaisuus: räikeitä värejä, volyyymia kevyeen rakenteeseen, koristeita, kesäsaappaita

6 ARVIOINTI JA POHDINTA

6.1 Arvio konseptista ja tavoitteiden saavuttaminen

Hyysalon (2009, 17) mukaan onnistunut tuote nojaa kolmeen peruspilaariin: sen on oltava teknisesti hyvä, kaupallisesti kannattava sekä käyttäjilleen hyötyä ja mielihyvää tuottava.

Tavoitteena oli suunnitella kevytjalkinekonsepti, jollaista ei vielä ole. Pääpaino ideoinnissa oli ulkonäössä, ei teknisessä toteutuksessa. Konseptin tarkoitus on luoda lähtökohtia opinnäytetyön jälkeiselle mahdolliselle tuotesuunnittelulle. Konsepti on viety reilusti pois lenkkikenkämaisestä kevytjalkineesta. Käyttäjien palautteen perusteella, tämän tyyppisille jalkineille saattaisi olla kysyntää. Suurella varauksella sanottuna konsepti saattaisi olla kaupallisesti kannattava ja käyttäjilleen hyödyllinen,

Konsepti on opinnäytetyön puitteissa alkuvaiheen tuoteideointi tulevalle yritykselle. Tuotekehitysvaiheessa tulee monia asioita ratkaistavaksi. Kuinka tehdä miellyttävän näköisestä jalkineidesta vaivattomasti toimiva ja täydellisesti jalkaan sulautuva? Tässä vaiheessa ei voi vielä sanoa, olisivatko tuotteet teknisesti hyviä ja kuinka iso prosessi on suunnitella ne toiminnallisiksi ja kilpailijoita paremmiksi. Käyttäjät toivat oivallisesti esille huomioitaan ja huoliaan joistain teknisistä yksityiskohdista.

Peilaten olemassa oleviin tuotteisiin konsepti on todellakin sellainen, jollaista ei vielä ole. Yleinen naisten jalkineiden värikkyyys ja turhamaisuus on täysin unohdettu kevytjalkinevalikoimissa. Opinnäytetyötä tehdessä onnistuin irrottautumaan odotettua paremminkin käsityksestäni, miltä kevytjalkineet näyttävät tai miltä niiden pitäisi näyttää. Konseptiin olen todella tyytyväinen sekä siitä saamaani palautteeseen käyttäjiltä. Konseptin jalkineet toteutuessaan toisivat kevytjalkinemarkkinoille naisellisuutta ja tyylikkyyttä, mitä naisille on tarjolla kaikissa muissa paitsi kevytjalkineissa. Opinnäytetyö toimi erinomaisena lähtökohtana lähteä jatkokehittämään joitain tuotteita ja mahdollisesti tuoda kevytjalkineet urheilukäytöstä myös katukäyttöön ja varovaisena ennusteena ehkä myös juhlaikäyttöön.

Saavutin uuden luomisen tavoitteeni myös siinä määrin, että esittelin kohderyhmälle toisenkin konseptin. Kehittyessään konseptissa saattaisi olla innovaation mahdollisuus, joten jätin sen pois opinnäytetyöstä. Yrityksen opinnäytetyölle asetetuista tavoitteista toteutui kumpikin: työ saattaa olla alku joko tuotemerkille tai keksinnölle – käytännössä kummallekin.

Yksi sivutavoitteistani oli myös oppia käyttämään suunnittelijan perustyökalua, Adobe Creative Cloudia, jonka olin kokenut heikoksi lenkikseni. Tämä lenkki vahvistui.

6.2 Työn luotettavuus ja tiedonkeruumenetelmien toimivuus

Taustatutkimukseen käytin monipuolisesti sekä uusia että uudehkoja kirjallisia lähteitä, joissa on asiantuntijat tekijöinä. Internetistä kelpuutin joi-

tain artikkeleja lähteiksi. Asiantuntijahaastatteluja sähköpostitse tein kaksi, jotta tieto olisi luotettavampaa. Hyödynsin enemmän Onnian vastauksia, koska hän vastasi aiemmin ja perusteellisemmin. Vertasin vastauksia kuitenkin myöhemmin tulleisiin Parviaisen vastauksiin, enkä havainnut ristiriitoja. Pääosin en hyväksynyt jotain asiaa vain yhden lähteen perusteella vaan etsin saman asian muualtakin. Esimerkiksi Sandler ja Lee ovat paljasjalkaisuuden ja liikunta-alan asiantuntijoita, mutta kuten he itsekin sanovat, he eivät ole minkään lääketieteen alan ammattilaisia. Heillä oli mielenkiintoinen teoria ylipronaatiosta, mutta epäilemättä fysioterapian ammattilaisilla näkemys oli laajempi ja totuudenmukaisempi.

Internet-lähteitä käytin vain tukemaan jotain luotettavampaa lähdettä. Käyttämäni artikkelit olivat osittain kaupallisilla sivuilla, joten pääasiallisena lähteenä ne eivät olisi kelvanneet. Kuitenkin niistä löytyi tiivistetyimmän ja yhteen koottuna samoja asioita kuin lähtökohtaisesti luotettavimmista lähteistä. Esimerkiksi Splichalin artikkelia käytin, koska tekijä oli esitellyt sekä hänen käyttämät lähteet, joiden olemassaolon tarkistin. Kuitenkaan alkuperäisiä lähteitä en käyttänyt, koska ne olivat maksullisia tieteellisiä artikkeleja ja Splichal yhdisti niistä saadut tiedot podiatriseen ammattitaitoonsa. Tuen Splichalin väittämiin etsin lisäksi kirjallisuudesta ja asiantuntijoilta.

Käyttäjätutkimushenkilöni valitsin hyvin väljin perustein: riitti että on kiinnostusta kevytjalkineisiin. En välittänyt, ovatko he yhtään perehtyneet asiaan, tiesivätkö he ennen minun erittäin suppeaa alkutekstiäni mitä tarkoitetaan kevytjalkineilla. Tämä tietoinen valinta osoittautui mielenkiintoiseksi tiedonlähteeksi, joka sai miettimään kohderyhmääni tarkemmin sekä myös kehitettäviä tuotteita.

Koehenkilöt väittivät pitävänsä monien tuotteiden ulkonäöstä mutta epäilen, että he välttämättä ostaisivat kaikkein paljasjalkaisimpia paljasjalkakenkiä, koska he ovat kenkien käyttäjiä ja kulkevat paljain jaloin vain satunnaisesti rannalla ja hietikolla kuten suurin osa. Ohut pohja saattaa häiritä, vaikka ulkonäkö miellyttäisikin. Arvelen, että suuren massan kevytjalkineiden pitää tuntua jalassa hyvältä jo ennen kuin jalkojen lihakset ovat yhtään kehittyneet. Vibram Five Fingers -varvaskenkä on tällainen. Se ohjaa varpaat tukevaan haara-asentoon jo ennen kuin ne luonnollisesti niin menisivät. Siinä on myös pohja, joka myötäilee ja tukee jalan muotoja – jo ennen kuin jalan lihakset oppivat pitämään kauniin kaaren yllä. Vain paljasjalkaharrastaja saattaa välttää näitä ominaisuuksia. Hän tosin saattaa välttää ostamasta mitään kenkiä. Jos oma lihaksisto on hyvin kehittynyt, kaikki ylimääräinen pohja ja päällisrakenne häiritsevät. Ja taas toisaalta, markkinoinnin ja referenssien vaikutusta ei tule unohtaa. Vanhalle rouvalle oli tavallaan myyty Feelmax-kengät jo ennen kuin hän astui kauppaan niitä ostamaan. Feelmaxin verkkosivuilla on valtavasti positiivisia käyttäjäkokemuksia. Lukija saattaa tehdä ostopäätöksen jo ennen kauppaan astumista.

Yrityksen liiketoiminnan kehittelyn kannalta kohdehenkilöiden valinta osui oikeaan. Se avarsi ymmärrystäni. Ymmärsin, että vaikka koehenkilöni olisivat olleet tosi paljasjalkaharrastajia, ei se olisi muuttanut tilannetta.

Koehenkilöt kertoivat innostuneensa joistakin piirretyistä tuotteista ja haluavan sellaisia. Tällaisilla mielipiteillä, tulivatpa ne keneltä hyvänsä, ei ole kuin suuntaa antavaa merkitystä. Todelliset mielipiteet tulevat esille, kun rahan on tarkoitus vaihtaa omistajaa.

Konseptin jatkomenestystä ei voi päätellä tämänhetkisten käyttäjämielipiteiden perusteella, joten se osa työstä ei ole luotettavaa, mutta ei se voisiakaan olla. Tuotteitahan ei ole vielä olemassa, saati myynnissä. Kommenttien luotettavuutta puolsi kuitenkin se, että käyttäjät ilmaisivat reippaasti myös asiat, joista eivät pitäneet, joten arvelen heidän olleen rehellisiä.

Sähköpostitse tapahtunut kommunikointi sujui ongelmitta. Tutkimushenkilöt olivat aktiivisia ja vastasivat annetun vastausajan sisällä. Menetelmä toimi mielestäni erinomaisesti ja joustavasti. Kukin sai tehdä osuutensa silloin kuin itselle sopi. Itse tein teoriaosuutta eteenpäin odotellessani vastauksia. Huono puoli sähköpostikommunikoinnissa oli se, etten tietenkään tiennyt, millä äänensävyllä ja innostuksen tasolla jokin kommentti oli ilmaistu. Toisaalta todellista innostusta oli kyllä vauhditettu huutomerkein, hymiöin ja kapiteelein. Tulkinnanvaraiseksi jäivät kaikki laimeammat kommentit.

Suunnittelun apuna käyttäjäkysely oli mainio. Sain suoraa palautetta siitä, mikä on hyvä ja mikä ei. Uskottavampaa hyvästä ja huonosta suunnittelusta teki se, että erityyyliset käyttäjät olivat yksimielisesti samaa mieltä jostain. Henkilöiden määrä vaikutti sopivalta. Kahdeksan oli ehdottomasti maksimi tiedon vastausten käsittelyn sujuvuudessa. Mielipiteiden erilaisuus ja toisaalta yhtenäisenkin linja tulivat kuitenkin hyvin esille tämänkokoisessa joukossa. Käyttäjälähtöistä menetelmää tulen käyttämään jatkossakin, kun kehitän konseptia tuotteiksi.

6.3 Omakohtainen syventyminen ja pohdinta

Tein opinnäytetyön kesän aikana. Syventyökseni taustatutkimukseen ja ymmärtääkseni ilmiötä, kävelin ja juoksin kesän paljain jaloin ja Xero Shoes huaraches -sandaaleilla (kuva 13) sekä liityin Facebookissa vireään paljasjalkayhteisöön havainnoimaan.

Olin ollut kauan sitten innokas paljasjalkalenkkeilijä. Oletin tietysti, että jalkapohjani olivat edelleen teräskunnossa huolimatta vuosien aktiivisesta kenkien käytöstä. Kävelin heti useamman tunnin, koska yhteys maaperään tuntui sensaatiomaiselta. Seurauksena jalkapohjat olivat arat ja vaurioituneet. En malttanut odottaa ihon paksuuntumista pystyäkseen juoksemaan paljain jaloin, joten juoksin huaracheseilla - liian pitkään ja usein, jolloin päkiäni kipeytyivät useaksi viikoksi.

Ymmärsin hidastaa tahtia mutta jatkaa harjoituksia. Kesän lopussa ennen sopivankokoiset umpikengät alkoivat tuntua ahtailta. Joko jalkalihakseni olivat kasvaneet tai olin totuttanut varpaani uuteen vapauteen.

Oli hienoa antaa jalkojen toimia luonnollisesti, mutta kokemus vahvisti intoani kevytjalkineisiin. Likaisia jalkapohjia ei voi jättää eteiseen, ja kau-

pungilla paljain jaloin liikkuminen sai minut tuntemaan itseni huomionki-
peäksi idealistiseksi vegaaniksi, jollainen en ole. Ydinkeskustan ulkopuo-
lella ketään ei tuntunut kiinnostavan, joten paljain jaloin kulkeminen oli
luontevaa. On raastavaa mutta kannustavaa omakohtaisesti huomata kuin-
ka suuri kulttuurinen ja sosiaalinen vaikutus kengillä ja kengättömyydellä
on.

Havainnoidessani Facebookissa (pääosin amerikkalaisen) paljasjalkayhteis-
sön todella aktiivista keskustelua, tein seuraavanlaisia havaintoja. Paljas-
jalkaisuus on monille kuin uskonto, jossa on sääntöjä, mitä saa tehdä ja
mitä ei – kenkien ollen kaiken pahan alku ja juuri. USA:ssa ei ole norma-
lia olla paljain jaloin koulussa tai työpaikalla ja kenkien pois ottaminen on
varma keino saada keskustelua aikaiseksi. Suomessa taas on normaalia ot-
taa kengät pois jalasta sisällä, siten paljain jaloin olo tuskin herättäisi mi-
tään huomiota oppilaitoksissa tai työpaikoissa, missä pukeudutaan omiin
vaatteisiin.

Kevytjalkineet eivät ole uusi asia. Samankaltaisia on tavalla tai toisella ai-
na ollut. Kuten on käynyt ilmi, myös paljasjalkaisuuden terveellisyys on
todettu jo yli sata vuotta sitten. Miksi vasta muutama vuosi sitten on tietoi-
sesti kehitetty jalkinemarkkinoita paljasjalkatermeillä? Voisiko yksi syy
olla, että 2000-luvulla asenteet ovat muuttuneet siten, että paljasjalkaisuus
hyväksytään terveellisenä, eikä sitä yhdistetä vain köyhyyteen tai aatteelli-
suuteen negatiivisessa mielessä – tosin niihinkin.

Luulen, että kengistä kieltäytyjät, kuten Facebookin paljasjalkayhteisö ja
muut vastaavat, tulevat aina olemaan marginaalinen ryhmä. Massat joko
rakastavat kenkiä tai pitävät niitä ulkoisesta tai sisäisestä paineesta. Koska
paljasjalkaisuus alkaa olla hyvin markkinoitua, paljasjalkaelämyksillä voi
tehdä bisnestä vaikka kenkien muodossa.

6.4 Työn merkityksellisyys ja jatko

Kuten mainitsin johdannossa, työn todellinen ja varsinkin rahallinen mer-
kitys tai merkityksettömyys yrityksen kannalta tulee ilmi vasta paljon
myöhemmin. Merkityksellistä on kuitenkin, että askel on otettu eteenpäin,
ei taaksepäin. Konsepti on ehdottomasti kehittämisen arvoinen ja kohde-
ryhmä on olemassa. Uuden kenkämerkin kannattavaksi tekeminen vaatii
paljon työtä, kontakteja ja varmasti oveluuttakin. Ei kannata lähteä suin
päin taistelemaan jättiläisiä vastaan vaan löytää vaihtoehtoinen reitti.

Projektin myötä ammattitaitoni kevytjalkineista kasvoi huomasti. Oli hyvä
pätös tutustua myös kevytjalkineisiin historian valossa sekä paljasjalkai-
suuteen ilmiönä. Lisääntyneestä ammattitaidosta on sellaista henkilökoh-
taista hyötyä, josta voi kehittyä myös muita hyödyttäviä uusia ideoita ja
liiketoimintaa.

Opinnäytetyön perusteella ensimmäisiä tuoteaihioita voi ryhtyä suunnitte-
lemaan. Konseptin teemat toimivat jo sellaisena kuin ne nyt ovat, mutta
jatkon kannalta arvioin, että variaatiot olisivat asteikolla näyttävä kenkä ja
todella minimaalinen kenkä. Yrityksen käynnistyessä lisäisin konseptiin

myös mustia tuotteita, koska tilastollisesti ne myyvät aina parhaiten. Suurin osa olemassa olevista kevytjalkineista on kesäkäyttöön tai suhteellisen lämpimään ilmastoon. Suunnitellessani konseptia en miettinyt sesonkia, mutta selkeästi en myöskään pohjolan talvea. Myöhemmin tulee ratkaistavaksi tarkemmin yrityksen ja kohderyhmän sijainti. Pidän avoimena mahdollisuuden myös talvikäyttöisen kevytjalkineen suunnitteluun.

Opinnäytetyössä tuli ilmi pohjan muodon tai muodottomuuden vaikutukset sekä se, että kevytjalkineita myydään kaikille jalkoihin katsomatta. Pitkällä aikavälillä ajateltuna ei ole hyvä, jos ihmisille myydään heille soveltumattomia jalkineita. Opinnäytetyö tuotti jo uusia ajatuksia liiketoimintamalliin. Brändi voisi esimerkiksi profiloitua vastuullisena ja vaihtoehtoja tarjoavana. Aistielämyksiä tuottavia superohutpohjaisia kenkiä voisi varioida täysin tuettomasta hyvinkin muotoiltuun. Opinnäytetyön ja konseptoinnin tuottama tieto on tärkeää saada tässä vaiheessa, kun yritys ja liiketoimintamalli ovat vasta kehitteillä ja tuotesuunnittelua ei ole vielä aloitettu. Opinnäytetyön ansiosta jatkon suunnittelu on selkiytynyt ja monipuolistunut. Tieto siitä, mitä kaikkia asioita on otettava huomioon, on laajentunut. Ammattitaidon jatkuvasti kehittyessä eteen tulevat haasteet ovat pelkästään mahdollisuuksia kehittyä lisää ja se on innostavaa.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet:

Anttila, P. 2005. Ilmaisuu, teos, tekeminen ja tutkiva toiminta. Hamina: Akatiimi Oy.

Bossan, M-J. 2007. The Art of the Shoe. Kent: Grange Books.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2010. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Keinonen, T. & Jääskö, V. (toim.) 2003. Tuotekonseptointi. Helsinki: Teknologiateollisuus.

Kettunen, I. 2000. Muodon palapeli. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Peacock, J. 2005. Shoes. The Complete Sourcebook. Lontoo: Thames and Hudson.

Saarikoski, R., Stolt, M. & Liukkonen, I. 2010. Terveet jalat. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.

Sandler, M. & Lee, J. 2013. Barefoot walking. New York: Three Rivers Press.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2003. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Elektroniset lähteet:

Footwearhistory 2013. Viitattu 2.8.20103 www.footwearhistory.com

Gauthier, A. 2011. The 6 Key Features of a Minimalist / Barefoot Shoe. Viitattu 12.8.2013. <http://www.livingbarefoot.info/2011/10/the-6-key-features-of-a-minimalist-barefoot-shoe/>

Huaraches 2013. A brief history and guide about huaraches (Mexican sandals) Viitattu 20.7.2013 <http://www.huaraches.com/information/a-brief-history-and-guide-about-huaraches-mexican-sandals/>

Metzler, B. 2011. Minimalist Shoes: Minimal Goes Mainstream. Viitattu 8.8.2013. <http://www.runnersworld.com/barefoot-running-minimalism/minimalist-shoes-minimal-goes-mainstream>

Robinson, R. 2011. A Brief History of Barefoot Running. Viitattu 8.8.2013. <http://www.runnersworld.com/barefoot-running-minimalism/a-brief-history-of-barefoot-running?page=single>

Splichal, E. 2013. The “Why” Behind Barefoot Training. Viitattu 5.8.2013
<http://www.liftkettlebells.com/news/articleType/ArticleView/articleId/80/The-Why-Behind-Barefoot-Training.aspx>

Sähköpostihaastattelut:

Onnia, V. 2013. Podiatrinen fysioterapeutti. AskelStudio. Sähköpostihaastattelu 22.5.2013.

Parviainen, A. 2013. Osteopaatti-fysioterapeutti. Savo-Karjalan Fysioterapia. Sähköpostihaastattelu 1.8.2013.

Kuvien lähteet:

Kuva 2: barefootrunningshoes.org Viitattu 25.7.2013

Kuva 3: <http://tingsic.tumblr.com/post/6477074327/huaraches> Viitattu 25.7.2013

Kuva 4: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Jakob_Seisenegger_001.jpg Viitattu 25.7.2013

Kuva 5: <http://rhedeg.co.uk/training/are-minimalist-running-shoes-a-con/> Viitattu 11.9.2013

Kuva 6: <http://www.runblogger.com/2012/01/merrell-barefoot-road-glove-running.html> Viitattu 11.9.2013

Kuva 7: <http://feelmax.fi/index.php/fi/kengat/kuusaa/> Viitattu 1.6.2013;
<http://feelmax.fi/fi/kengat/kuuva-2/> Viitattu 11.9.2013

Kuva 8: <http://barefoot-shoes.findthebest.com/compare/1-10/Vibram-FiveFingers-Bikila-vs-Vibram-FiveFingers-Sprint> Viitattu 11.9.2013

Kuva 9: <http://www.boutiques.my/product/Barefoot-Tess-Heidi-Fuschia-a-Flat-Shoe-for-Women.html> Viitattu 1.6.2013

Kuva 10: <http://www.runningandrambling.com/2011/06/merrell-barefoot-tough-glove-review.html> Viitattu 1.6.2013

Kuva 11: <http://footwearlooking.com/womens-vivobarefoot-jing-jing-lemon-p-980/> Viitattu 1.6.2013

Kuva 12: <http://feelmax.fi/index.php/fi/kengat/kuusaa/> Viitattu 1.6.2013

Kuva 13: xeroshoes.com Viitattu 1.6.2013

Kuva 14: <http://gearjunkie.com/chainmail-running-shoes> Viitattu 1.6.2013

Kuva 15: <http://suekenney.ca> Viitattu 1.6.2013

TYYLÄ KARTOITTAVA KYSELY KÄYTTÄJILLE

Osio 1

Ohjeet: Voit vastata pitkästi tai lyhyesti. Anna kysymysten ja kuvien välien kasvaa vapaasti. Kursivoidut tekstit ovat kysymyksen tarkennusta tai apukysymyksiä, joiden tarkoitus on herättää ajattelua.

Mikä on ammattisi JA/TAI jokin muu nimitys joka kuvailee sinua parhaiten?

Luon jokaisesta käyttäjä profiilin ja viittaan raportissani mielipiteisiinne. Sen sijaan, että käyttäisin nimiä tai keksittyjä nimiä, viittäisin jokaiseen ammattinimikkeellä, tai tulevalla sellaisella, tai muulla tittelillä tai nimityksellä, joka kuvaa sinua ja elämäntyyliäsi. Esim jos olet maanviljelijä mutta todellinen intohimosi on tanssiminen ja harrastat sitä tavoitteellisesti, olisi nimesi raportissani ensimmäisen esittelyn jälkeen Tanssija. Jos taas olet maanviljelijä ja koet olevasi ammatillisesti ja elämäntyyllisesti tällä hetkellä oikeassa paikassa ja ammatti-identiteettisi on osa muuta identiteettiäsi, olisit ensimmäisen esittelyn jälkeen Maanviljelijä. Tarkoitus ei ole stereotypisoida vaan helpottaa lukemista. Jos kymmenen naisen etunimeä tekstissä esiintyy toistuvasti, ne menevät sekaisin. Jos nimet ovat kuvailevia, pysyy lukija paremmin kärryillä kunkin mielipidekokonaisuudesta.

Kuinka vanha olet?

Mikä sinulle vaatteissa on tärkeintä?

Numeroi 1 tärkein jne. Voi olla myös useampi samaa numeroa.

Muodikkuus

Käytännöllisyys

Ajattomuus

Ekologisuus

Valmistusmaa

Laatu

Hinta

Merkki

Yksilöllisyys

Ostopaikka, esillepano, tilanteen tuoma elämyksellisyys

Muu, mikä?

Kommentit:

Mitkä merkit tai tyylit miellyttävät silmääsi tai muita aisteja tai arvostasi eniten?

Nimeä merkkejä ja/tai kuvaile vapaasti millaisesta pukeutumistyylistä pidät. Mitkä ovat vaatekaappisi luottoyksilöitä? Tuleeko mieleesi merkkejä, julkiksia tai designereita, joiden tyyliä tai luomuksia olet aina ihailnut?

Mikä sinulle kengissä on tärkeintä?

Numeroi 1 tärkein jne. Voi olla myös useampi samaa numeroa.

Muodikkuus

Käytännöllisyys

Ajattomuus

Ekologisuus

Valmistusmaa

Laatu

Hinta

Merkki

Yksilöllisyys

Ostopaikka, esillepano, tilanteen tuoma elämyksellisyys

Muu, mikä?

Kommentit:

Kuvaile kenkien asemaa pukeutumisessasi ja elämässäsi.

Onko sinulla joka asuun ja tilanteeseen eri kengät vai päädytkö laittamaan jalkaasi ne mustat klassikot, jotka sopivat kaiken kanssa ja istuvat hyvin jalkaan? Panostatko ensisijaisesti vaatteisiin vai kenkiin? Keräätkö kotiisi herkullisia erikoisuuksia? Käytätkö niitä?

Mistä ostat yleensä / mieluiten kenkiä?

Kenkäkaupasta, supermarketista, urheilukaupasta, netistä, pienestä putiikista, tavaratalon jalkineosastolta? Kotimaasta, ulkomailta?

Osio 2.

Seuraavana on joitain markkinoilla olevia kenkiä ja lähes kenkiä, joita myydään nimillä paljasjalka, kevyt tai minimalistinen. Teknisesti jotkut tennarit ja mokkasiinit täyttävät samoja kriteerejä osittain tai kokonaan mutta olen jättänyt ne ulkopuolelle ja keskityn pelkästään markkinoinnillisesti relevantteihin tuotteisiin. Alla olevia jalkineita yhdistää korottomuus, tuntuma maaperään, kiertolöysä pohja, joka myötäilee jalan luonnollisia liikkeitä sekä tilava kärki, joka sallii varpaiden levittäytyä.

Komentoi jokaisen kengän osalta vapaasti ulkonäköä. Kirjoita kommentit kuvan alapuolelle.

Mikä miellyttää, mikä ei miellytä, kokeilisitko ulkonäön perusteella jalkaan, mitä ajatuksia herättää, missä tilanteessa käyttäisit / et käyttäisi, mitä mieltä olet yleisesti?

SÄHKÖPOSTIHAASTATTELUKYSYMYKSET ASIANTUNTIJOILLE

1. Mikä on näkemyksesi ja kantasi kevytjalkineiden käytöstä? Kenelle suosittelisit, miksi? Soveltuvatko ne katukäyttöön? Soveltuvatko yli-painoisille?
2. Millaisia kokemuksia sinulla ja/tai asiakkaillanne on kevytjalkineiden käytöstä?
3. Soveltuvatko kevytjalkineet ylipronatoivalle? Jos käyttää ylipronaaation korjaavaa pohjallista, eikö se ole ristiriidassa kevytjalkineen paljasjal-kakävelyn idean kanssa?
4. Kaupoissa myydään barefoot nimellä todella monenlaisia jalkineita. Erityisesti pohjan paksuus voi vaihdella aivan ohuesta jopa kahteen kolmeen senttiin ja sisällä on vielä pehmeä pohjallinen. Mitä mieltä olet näistä? Onko kevytjalkineelle muita kriteerejä kuin paino, kierto-löyisyys, kovikkeiden vähyys ja markkinointi kevytjalkineina?
5. Kevytjalkineita on myös todella napakalla tuntumalla kaaren kohdalla (Merrell) silti minimaalisella pohjalla ja ilman tukia varustettuna sekä kokonaisvaltaisesti hyvin tossumaisena (Feelmax). Mitä mieltä olet tästä terveysterveystuoksen kannalta?
6. Miten mielestäsi kevytjalkineita kannattaisi kehittää?